

В. В. ДУТКА, І. С. ВАХ, О. З. ГОРДІЙЧУК

ХУДОЖНІЙ КИЛИМ КОСІВЩИНИ

Навчальний посібник
Видання друге доповнене

Міністерство культури та стратегічних комунікацій
Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва
Львівської національної академії мистецтв
Кафедра декоративно-прикладного мистецтва

В. В. Дутка, І. С. Вах, О. З. Гордійчук

ХУДОЖНІЙ КИЛИМ КОСІВЩИНИ

Навчальний посібник
Видання друге доповнене

Косів 2024

УДК 745.52 (477.86) (07)
Д 79

*Рекомендовано до друку методичною радою
Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва
Львівської національної академії мистецтв
(протокол № 5 від 30 жовтня 2024 р.).*

Рецензенти:

Печенюк Т. Г., кандидат мистецтвознавства, проф.

Юрчишин Г. М., кандидат архітектури, заслужений архітектор України, проф.

Посібник «Художній килим Косівщини» розроблений для студентів I освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності ВЗ «Декоративне мистецтво та ремесла», знайомить читачів з історією формування художньої стилістики килимів Гуцульщини.

У виданні наводяться приклади творчої інтерпретації традицій килимарства в сучасних дизайнських практиках.

Науково-дослідний матеріал та методичні рекомендації, подані в посібнику, дають можливість оволодіти знаннями з історії мистецтва за фахом, технології ткацтва, а також розширити творчий діапазон у проектуванні килимових виробів для оформлення сучасного житлового інтер'єру.

Посібник розрахований на всіх, не байдужих до народного мистецтва Гуцульщини.

УДК 745.52 (477.86) (07)
Д 79

© В. В. Дутка, І. С. Вах, О. З. Гордійчук
© КІПДМ ЛНАМ

ЗМІСТ

ВСТУП	4
КУРС «КИЛИМАРСТВО» У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТРАДИЦІЙ	6
КОСІВСЬКИЙ КИЛИМ: ДО ІСТОРІЇ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ СТИЛІСТИКИ	18
МЕТОДИ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ КИЛИМА	37
КИЛИМ У ПРАКТИКАХ СУЧАСНИХ ДИЗАЙНЕРІВ	62

ВСТУП

Національна самобутність української мистецької освіти передбачає наукову основу навчальних методів, спадкоємність народних традицій та синтез навчальних і виховних принципів у підготовці фахівців декоративного мистецтва.

Наш час, позначений війною з російською федерацією, загострює тему самоідентифікації та духовних цінностей сучасного українського суспільства. Проблема збереження та утвердження національних пріоритетів у всіх сферах нашого життя особливо актуальна й у мистецькій освіті, адже потреба в сучасних молодих фахівцях, які виховані на патріотичних засадах, постійно зростає. Звернення до національної тематики, що базується на унікальних джерелах української культури, повинно стати пріоритетним у виборі методів навчання мистецтву, яке синтезує матеріальні та духовні цінності соціуму.

Декоративне мистецтво, сформоване на основі народних промислів, у яких

десятиліттями нарощувалися мистецькі традиції і практичний досвід, виразно відображає художні форми та духовний зміст унікальних технологій народних ремесел. Концепція діяльності Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва вже понад 140 років спрямовується на дослідження та збереження технологій народних ремесел і впровадження їх у освітній процес. Викладацький склад навчального закладу, представлений художниками та майстрами декоративного мистецтва, які є носіями та популяризаторами народних традицій, системно вдосконалює методи навчання, творчо переосмислює історичні мистецькі надбання та залучає до творчих експериментів студентську молодь. Це надзвичайно важливо для формування художників декоративного мистецтва як свідомих особистостей, які будуть берегти та примножувати національні культурні цінності свого народу.

Запроваджена у Косівському інституті освітня програма «Декоративне мистецтво» має на меті готувати фахівців у галузі культури та мистецтва, які зможуть реалізовувати складні спеціалізовані практичні завдання. Цінність програми полягає в залученні здобувачів освіти в мистецькі проекти, працюючи над якими вони набувають досвіду щодо трансформації сталих регіональних традицій у новітні мистецькі форми.

У контексті впровадження надбань

української національної культури в підготовку майбутніх фахівців декоративного мистецтва у навчальному посібнику висвітлено мету і зміст роботи викладачів зі студентами Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва під час їх навчання курсу «Килимарство» (у межах освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво»), що спрямовується на створення здобувачами освіти мистецького продукту на основі набутих теоретичних знань і практичних навичок, інтерпретації традицій шляхом експериментування з матеріалами й техніками. Висвітлено історію виникнення промислу на території Косівщини; наведено приклади організації мистецьких проектів, що були реалізовані під час виконання курсових та дипломних робіт; викладено основні технічні принципи проектування та виконання килимових виробів у матеріалі.

КУРС «КИЛИМАРСТВО» У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТРАДИЦІЙ

Серед різновидів декоративного мистецтва, які популяризує освітня програма «Декоративне мистецтво», чільне місце займає килимарство, яскраво представлене раритетними зразками творів чисельних самобутніх майстрів та професійних художників України.

Відомий український дослідник народного мистецтва М. Голубець порівнював український килим до української пісні й дерев'яної архітектури як один із найяскравіших видів самобутньої творчості українського народу.

В історичному аспекті народне килимарство досліджували А. Жук, Я. Запаско, С. Сидорович.

Проблемі килимарства присвячені мистецтвознавчі праці й дисертації 2000-х років авторів: Л. Синишин [21], О. Луков-

ської [12], О. Ямборко [30], О. Босого [1], Є. Харковини [22], К. Цуркан [24].

Окремої уваги заслуговує вивчення такого явища, як косівський килим, що сформувався на ґрунті симбіозу галицьких, подільських та подекуди полтавських традицій килимарства. До теми косівського килимарства зверталися відомі історики-народознавці І. Пелипейко [15] [16] [17], В. Шухевич [29], мистецтвознавці О. Никорак [13] [14], А. Жук [6], Я. Запаско [7], З. Чегусова, Т. Печенюк [25], Т. Кара-Васильєва [8], Г. Когут [11], С. Сидорович [18], І. Черкесова [26], О. Ямборко [31], дослідники-викладачі закладів вищої освіти В. Дутка, І. Вах, О. Гордійчук [4], [5].

Для нашої роботи важливі дослідження, що висвітлюють становлення мистецької освіти в регіоні. Одним із перших науковців у цій царині був Р. Шмагало, який зібрав і систематизував значну кількість фактологічного матеріалу в «Словнику митців-педагогів України та з України у світі» (2002), серед яких і майстри косівського килима [27]. Цінною для вивчення курсу є монографія Р. Шмагала «Мистецька освіта в Україні середини ХІХ — середини ХХ століття. Структурування, методологія, художні позиції», де автор, здійснюючи історичний аналіз художньо-промислової та ремісничої освіти в Галичині, уперше висвітлює діяльність спілки «Гуцульське мистецтво» в Косові,

яку очолював М. Куриленко, та школи ткацтва при ній [28, с. 191]. Показовим є висновки автора про те, що мистецька освіта України актуалізувалася як складова загального мистецького й культуротворчого процесів і стала чи не головним чинником реалізації якісно нових мистецьких завдань. «Через залучення до ремесел та декоративно-ужиткового мистецтва національної самобутності культури відбувалося самопізнання й водночас самовизначення систем національної мистецької освіти» [28, с. 458]. Ця думка, як ніколи, є актуальною для вивчення курсу з огляду на те, що у процесі навчання формуються світоглядні та державницькі позиції майбутніх фахівців, що дуже важливо в контексті самоідентифікації національних ознак культури та мистецтва.

Понад те, що килимарство та його роль у мистецькій освіті знайшли висвітлення у працях дослідників різних галузей, однак, килимарство як різновид українського декоративного мистецтва вивчено недостатньо ґрунтовно. Особливо актуальним є звернення до килимарства з огляду на його змістовно-духовний потенціал у формуванні майбутніх патріотів, продовжувачів українських мистецьких традицій, що важливо в контексті сьогоденних суспільних запитів до освітньої системи України.

У вищезазначеній освітній програмі Косівського інституту «Декоративне

мистецтво» килимарство як вид декоративного мистецтва виступає об'єктом вивчення здобувачами освіти у курсі «Килимарство». У процесі реалізації курсу педагоги Косівського інституту застосовують свої авторські методики, створені на основі власного дослідницького та творчого досвіду, що спрямовується на створення мистецького продукту на основі набутих теоретичних знань і опанованих технологій, інтерпретації традицій шляхом експериментування з матеріалами й техніками. Додатковим завданням у навчанні є практика впливу курсу «Килимарство» на підготовку художників декоративного мистецтва з високим рівнем патріотичної та національної свідомості, що забезпечує збереження та популяризацію народного мистецтва у сучасних художніх та дизайнерських студіях.

Початок ХХІ століття для українського декоративного мистецтва позначений активним зверненням до національної тематики, яка базується на унікальних джерелах народної культури. Ремесла, які продовжують існувати як джерело заробітку й феномен творчості народних, самодіяльних і професійних майстрів, становлять основу для мистецької професійної освіти та займають важливе місце у дослідженнях і творчих експериментах викладачів Косівського інституту.

Під час засвоєння курсу «Килимарство», що запроваджений в освітньо-про-

фесійну програму «Декоративне мистецтво» освітнього ступеня «Бакалавр», здобувачі освіти вивчають історію становлення традицій косівського килимарства, технологічні прийоми виконання килимових виробів, методи інтерпретації традицій із метою популяризації кращих надбань української культурної спадщини у сучасних мистецьких проектах, якими є їх дипломні роботи. Здобувачі освіти, які вивчали цей курс, мають необмежені перспективи для формування власної професійної траєкторії, позначеної багатовекторністю застосування отриманих знань і набутих практичних навичок.

Вивчення курсу починається з ознайомлення студентів з історією розвитку килимарства — унікального виду художніх промислів, що дозволяє проаналізувати його значення у культуротворчих процесах регіону. Лекційний матеріал висвітлює історичні факти про те, що саме народні промисли, зокрема килимарство, мали стратегічне значення для економічної стабільності регіону, а його багата художня стилістика розкривала унікальні риси народної творчості.

Вивчаючи історію, студенти опрацьовують експонати музейних фондів, де відбирають та аналізують фактологічний матеріал. У полі їх аналізу — художні стилі, автентичні орнаментальні структури, які застосовувалися для декорування виробів, технологічні прийоми підготовки

сировини (фарбування), техніки ткання, творчість відомих майстрів та професійних митців, яка вплинула на формування художньої стилістики килимів. Кожне з цих питань у майбутньому може стати вузькоспеціалізованою проблемою для дослідження і творчого експерименту в дипломному проектуванні.

Наступним етапом вивчення курсу є практичне опанування техніками закладного ткацтва, які переважно застосовуються під час виготовлення килимових виробів у західних областях України. Це дозволяє студентам глибоко проникнути у природу створення візерунків — специфічну «мову» орнаментального декорування килимів. Навички ткання здобувачі набувають у майстернях кафедри, виконуючи зразки-апробації фрагментів килимів.

Завершальним етапом є творче переосмислення набутого досвіду, інтерпретація традицій на прикладі виконання творчого курсового завдання, яке має на меті створити інноваційний зразок килимового виробу. На цьому етапі студенти експериментують із матеріалами й техніками та завдяки використанню методів інтерпретації (стилізація; композиційне структурування декору; варіативна комбінаторика орнаментальних мотивів; кольорування) реалізують свої ідеї. Результатом виконання завдання є авторський зразок твору, позначений опорою на історично сформовані традиції. Однак у індивіду-

альному завданні кожен студент може проявити себе творчо й запровадити у виробі авторські інновації.

Слід зазначити, що курс «Килимарство» націлений на формування нових тенденцій у цій галузі, продиктованих змінами способу життя та житлового середовища. Із розвитком технологій будівництва утеплення та прикрашання житла килимами ручної роботи втратило актуальність. Засилля ринку дешевими синтетичними, за своїм походженням, продуктами зробило косівський килим не конкурентоспроможним. Тому нові тенденції, які пропонує курс «Килимарство», — це модернізація його художньої форми, інтерпретація прийомів декорування, пошуки методів оптимізації дороговартісних процесів фарбування вовни натуральними барвниками тощо.

На противагу народній традиції, яка полягала у прикрашанні килимами обрядових дійств, сучасний курс пропонує проектування килимових виробів, які можуть бути використані в інтер'єрах житлового призначення як декоративний акцент, елемент оформлення, стильовий предмет. Це — вироби різноманітних форматів та модифікацій, які розробляються на основі поширених у зразках косівських килимів орнаментальних мотивів, адаптованих до вимог сучасного споживача. Методами творчої інтерпретації можуть слугувати: зміна масштабування традиційних орна-

ментальних мотивів; авторське трактування художньої стилістики декоративних елементів; вилучення яскравих анілінових барв та використання «спокійних», природних відтінків кольорів; застосування нетипових, оригінальних структур декору. Такі прийоми надають килимам нового образного виразу та легко адаптуються до дизайну сучасних інтер'єрів.

Під час роботи над творчою композицією студенти використовують засоби комп'ютерного проектування, які дозволяють швидко і якісно створювати комбінаторні варіанти ескізів та тестувати їх у віртуальних макетах житлового середовища. Важливо, що комп'ютеризація процесів проектування не позбавлена творчого експерименту, а, навпаки, робить його більш ефективним. Під час роботи використовуються програми «Adobe Photoshop» та «Pattern maker», за допомогою яких удосконалюються комбінаторні пошуки композиційних структур та колористика килимів.

Новітнім методом навчання та виховання є запровадження в освітній процес викладацьким колективом майстерні «Художній текстиль» кафедри декоративного мистецтва тематичних мистецьких проєктів, метою яких є поєднання дослідницької та творчо-експериментальної діяльності студентів. Для прикладу, наведемо мистецький проєкт викладача майстерні «Художній текстиль» О. Кондратюк під

назвою «Ми і килими», метою якого є створення інноваційних зразків косівського килима. Показовим результатом проекту стало видання каталогу творчих робіт студентів, який демонструє багатовекторність творчих експериментів (іл. 1-3).

Особливістю мистецького проекту є те, що він реалізується на історичних матеріалах, які відкривають цікаві факти про зародження та розвиток унікального промислу. Це сприяє вихованню патріотизму до національних культурних надбань, мотивує студентів до їх захисту, збереження і популяризації. Так, самоаналіз авторської колекції килимових виробів «Сяйво Карпатської ночі» студентки III курсу Л. Устинової свідчить про глибоке проникнення молоді мисткині у тему проектування та її образне мислення, що допомогло у створенні цього проекту. «Колекція килимових виробів для житлового інтер'єру натхненна традиційною орнаментальною схемою килима «Гуцул» і включає в себе різноманітні текстильні вироби: килими, подушки, меблеві тканини та настінні панно. Кольорова палітра віддзеркалює природну красу Карпатських гір з використанням ніжно бордових, бежевих та коричневих відтінків. Мотиви з подовженими ромбами та гачками додають цій колекції характерної естетики, яка нагадує гірські ландшафти. Колекція призначена для того, щоб створити атмосферу тепла і гармонії в житловому просторі, додаючи

йому колорит Гуцульщини та карпатської природної краси» (іл. 4).

Глибиною досліджень та оригінальністю експериментальної складової вирізняються й дипломні роботи майстерні «Художній текстиль», якою керує старший викладач кафедри декоративного мистецтва О. Гордійчук. Прикладом творчої інтерпретації традицій косівського килимарства є дипломна робота Б. Дрогомерецької (керівник В. Дутка), у якій дипломниця винайшла інноваційний спосіб синтезу технологічних прийомів та нового трактування композиції декору килимів. Молода художниця відмовилася від усталених смугастих схем розташування декоративних мотивів, виокремила найбільш характерні орнаментальні елементи та уклала їх на площини абстрактного характеру. Контраверсійним у роботі стало поєднання двох технік — закладного килимового ткацтва та клаптикового ткання. Такі сміливі відхилення від стереотипів і традиційних прийомів виготовлення та декорування килимів надали роботі оригінального авторського звучання, збагатили варіативну палітру композиційного-структурних орнаментальних схем (іл. 5).

Одночасно з набуттям практичних навичок та розвитком художнього мислення під час засвоєння курсу «Килимарство» у здобувачів формуються патріотичні світоглядні позиції, які закріплюються тематичними курсовими завданнями майстерні

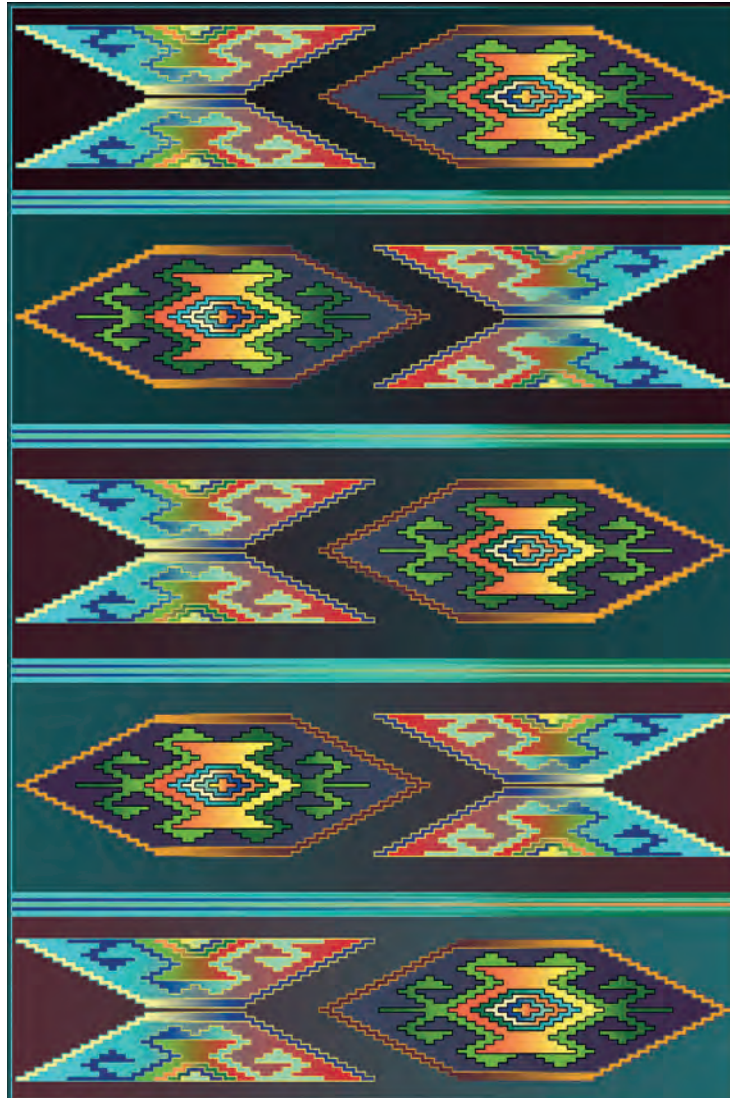
Іл. 1. Обкладинка каталога «Ми і килими»

Іл. 2. Розгортка каталога

Іл. 3. Дрогомерецька Б., проект килима «Час», керівник Дутка В. В.

Іл. 4. Устинова Л., проєкт килима «Сяйво Карпатської ночі», керівник Кондратюк О. В.

Іл. 5. Дрогомерецька Б., проект килима «Час», керівник Дутка В. В.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ КИЛИМА «В ЄДНОСТІ СИЛА»

ДИПЛОМНИК: КОЛЕСНІКОВА Н.В.

КЕР.ПРОЄКТУ: КОНДРАТЮК О.В.

Іл. 6. Колеснікова Н. Килим «У єдності — сила». Керівник Кондратюк О.

художнього текстилю. Теми, які пропонує майстерня, розкривають славетні сторінки історичної боротьби українського народу за свою незалежність та самоідентифікацію. Створення художнього образу відбувається умовним трактуванням декору, засобами технічних прийомів та специфікою технологічних інновацій обробки матеріалів декоративного текстилю, що за принципами образотворення співзвучно з народною стилістикою. Це композиції з вираженим символічним навантаженням, яке вкладається у багатогранні комплекси орнаментальних мотивів.

Таким чином застосування семантичних та символічних ознак орнаментів у сучасних навчальних завданнях є основним методом у створенні художнього образу. Прикладом такого художнього рішення є дипломна робота Н. Колеснікової — килим «В єдності — сила», виконаний на замовлення Косівського музею Української повстанської армії. Ідея твору розкривається за допомогою рапортної структури з орнаментальних мотивів у вигляді стилізованих бджіл, які символізують потенційну силу та волю до перемоги. Композиція орнаментального килима, кольорова палітра та символічний зміст перегукуються із традиціями народних килимів, однак вони трактуються свідомо інакше, відображаючи нову ідею та нову естетичну форму (іл. 6).

Отже, навчальний курс «Килимар-

ство», як і більшість дисциплін освітньої програми «Декоративне мистецтво», сформований як практична складова комплексу освітніх компонент, мета яких — навчити створювати цілісний мистецький продукт на основі теоретичних знань і застосування спеціальних технологій. У цьому процесі відбувається творче переосмислення випускниками набутого практичного досвіду, інтерпретація традицій шляхом експериментування з матеріалами й техніками на основі глибоких знань історії і теорії декоративного мистецтва, результатом чого є авторський зразок твору здобувача освіти, що опирається на історично сформовані традиції українського килимарства.

Окрім локальної практичної складової у програмі курсу «Килимарство» реалізується важлива мета — виховання нової генерації молодих художників із вираженою патріотичною свідомістю, закоріненою в духовні цінності національної культури та мистецтва. Звернення до історії краю та народних традицій під час навчального процесу закладає у свідомості молодих людей міцну світоглядну основу, яка крізь призму творчості народжує нові, глибоко національні мистецькі форми, призначені утверджувати українські пріоритети у державній культурній політиці України.

КОСІВСЬКИЙ КИЛИМ: ДО ІСТОРІЇ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖ- НЬОЇ СТИЛІСТИКИ

Килимарство — один із важливих і найпоширеніших видів матеріальної та художньої культури Гуцульщини, яке має давні традиції.

Розвиток ремесла зумовлювався історичними, соціально-економічними умовами та побутовими потребами населення в тканинах для обладнання житла. Будь-який етап цього процесу проходив паралельно із загальною виробничою діяльністю місцевого населення й характеризувався поступовою еволюцією знарядь, удосконаленням технік ткання, застосуванням нових видів сировини, збагаченням орнаментально-композиційного та кольорового вирішення, різноманітних виробів, зміною і розширенням їх функціонального призначення. До питання розвитку килимарства на Гуцульщині зверталися дослідники В. Шухевич (1849—1915), С. Сидорович (1895—1972), Я. Запаско (1923—2007), А. Жук (1880—1968), С. Колос (1888—1969), О. Никорак (1948), О. Соломченко (1920—2002).

Їхні праці мають велике значення для дослідження історії формування ху-

дожньо-стильових особливостей косівського килима.

Відомості про виготовлення килимів на території Косівщини з'являються в архівних документах XVIII століття. Дослідник Гуцульщини В. Грабовецький (1928—2015) зазначав, що особливо багато ткачів зафіксовано в місті Косів та його околицях. 1753 року тут працювало 33 ремісники, що займалися виготовленням тканих виробів [2].

Англійська письменниця, шотландка за походженням, М. Дауї під час подорожі по Гуцульщині 1889 р. відвідала ткацьку фабрику в Косові, на якій виготовляли полотно, запаски та килими. Вона зазначала, що біля фабричних верстатів стояли хлопці й дівчата, очевидно, випускники ткацької школи, і їхній робочий день тривав 12 годин [16.].

Документальні відомості про розвиток килимарства кінця XIX — початку XX ст. на заході Гуцульщини не збереглися. Згадки про існування килимів дійшли до нас у весільних, похоронних обрядах та ритуалах. Експедиційні матеріали дають підстави стверджувати, що килими («покрівці») ткали тут здавна, особливо в гірських селах.

Вони мали ширину близько 1 м та довжину до 5 м, ними застеляли лави, ліжка, скрині, їх вішали на стінах. Про художнє оздоблення цих килимів можна стверджувати тільки на основі аналізу збережених зразків килимів у селах Ганичі,

*Виставка домашнього промислу в Коломиї (1912).
Автор світлини невідомий.*

*Спілка «Гуцульське мистецтво».
Автор світлини невідомий.*

Богдан, Дубове. Вони були з каймою та основним полем. В орнаменті переважали геометричні та геометрично-рослинні мотиви. Характерною ознакою цих килимів є використання мотиву ромба з гачками як основної фігури. Дрібні, гладкі або орнаментовані смуги у вигляді ромбиків, кривульок, «баранячих рогів» доповнюють їх. Більшість згаданих мотивів поширені в інших народних тканинах Косівщини, що свідчить про спільну основу, на якій вони розвивалися. Їхнє кольорове рішення — традиційне, насичено-контрастне.

За архівними матеріалами, у 1910-х роках у передмісті Косова (Москалівці) та селі Монастирське існували вже невеликі приватні ткацькі й килимарські майстерні, зокрема в К. Мідвідчук і Д. Прухніцького [3].

У каталозі робіт із виставки домашнього промислу в Коломиї (1912) зазначалося, що «Велика кількість тканих виробів, що вироблялися в Косові на початку ХХ століття та призначалися для продажу, була виготовлена на фабриці при Ткацькій школі та в невеликих приватних майстернях. Однією з таких майстерень була робітня Дмитра Прухніцького» [9]. Сам власник навчився ткацького ремесла в Чехії. Заробивши за кордоном необхідну суму грошей, Д. Прухніцький у 1900-х роках повернувся до Косова, закупив верстати й організував ткацьку майстерню. На виставку домашнього промислу, яка проходила 1912 року в місті Коломия, він представив низку

тканих виробів своєї майстерні: рушники, скатертини, верети, килими, у тому числі один килим, виконаний ворсовою технікою ткання [9].

Отже, у 1910—1930-х роках у Косові працювало близько 10 ткацьких і килимарських майстерень (І. Грушковського, Й. Кордецької, Л. Кноля, М. Рубінгера, М. Кірмейєра, Б. Вогель та ін.), продукція яких мала характер масового виробництва [19].

13 вересня 1922 року в Косові була створена спілка «Гуцульське мистецтво». Серед засновників спілки — косівський адвокат і громадський діяч П. Рондяк (1873—1944), відомий учений-етнограф В. Гнатюк (1871—1926), священник Ю. Герасимович, суддя В. Лаврівський (1850—1934). Директором підприємства став М. Куриленко. Він бачив перспективу розвитку народного мистецтва у співпраці художників з народними майстрами. Метою створення спілки було відродження народного килима й подальший розвиток українського національного килимарства. І технологію, і орнаментуку черпали з народного джерела. Спілка успішно розвивала діяльність, удосконалюючи традицію та поліпшуючи умови праці робітників. За декілька років, крім традиційних косівських килимів, майстри спілки успішно освоїли виробництво гребінкових гобеленових килимів, копіюючи старовинні зразки з різних регіонів України. Директор спілки шукав по всій Галичині старі килими, переглядав музейні фонди. Спілка займалася виготов-

*Куриленко Михайло Прокопович 1885—1939 рр.
Співзасновник і директор спілки
«Гуцульське мистецтво»*

ленням килимів, беручи за зразок кращі народні вироби. Дирекція надавала великого значення чіткій організації виробництва, технології виконання мистецьких творів.

Слід зазначити, що завдяки спілці «Гуцульське мистецтво» у 1930-х рр. ткацький промисел набув поширення в багатьох галицьких селах, насамперед на Гуцульщині. За матеріалами мистецької хроніки за 1932 р., у спілці «Гуцульське мистецтво» не тільки виготовляли килими за кращими народними зразками, а й «... звертали увагу на матеріал своїх килимів, уживаючи тої самої вовни, і способу очищення, і способу фарбування» [23].

У журналі «Світ» за 1927 рік, у статті О. Кисілевської зазначалося: «Хто бачив

косівську килимарню на початку її розвитку, перед кількома роками, у малій наймленій чужій хаті, хто бачив її тодішню убогу обстановку й невеликий вибір тодішніх виробів — той просто очам своїм не вірить, що може бути така величезна різниця, і то під кожним оглядом, кількості верстатів, числа робітниць, а над усе у виробах, у їх мистецькій вартості...» [10].

Дирекція спілки «Гуцульське мистецтво» передбачала заснування на базі своїх майстерень школи артистичного гуцульського промислу в різних його галузях, насамперед ткацького та килимарського відділів.

Краєзнавець і дослідник І. Пелипейко зазначає, що «У 1930-х роках у Косові та Косівському повіті був справжній «ткацький бум». Діяло багато підприємств цього профілю, для яких потрібні були робітники. Навчання кваліфікованих майстрів провадилося на ткацьких підприємствах, зокрема у спілках «Гуцульське мистецтво», «Килимарська фабрика» Й. Кордецької, «Вирібня килимів» А. Гільмана та інших. 1922 року в Косові та на Москалівці, що була тоді окремим селом, діяло 14 ткацько-килимарських майстерень, власниками яких були: Г. Грушковський, Я. Станкевич, К. Медведчук, І. Библюк, Ю. Романів, М. Фреліх, Б. Фогель, І. Фокшей, М. Лелет, М. Мартинюк, Ю. Кабин, Ю. Кошак, М. Балагурак та М. Мартинюк» [17].

Упродовж десяти років діяльність спілки спрямовувалася на виробництво

килимів, що були орієнтовані на народні зразки. Унікальним явищем у роботі підприємства було використання барвників натурального походження. На мистецькі якості килимів впливало освоєння гребінкової техніки ткання, меланжування, комбінування різнофактурної пряжі.

Згодом, у 30-х роках, спілка залучила до співпраці професійних митців та видатних художників: М. Бутовича, С. Гординського, П. Ковжуна, Р. Лісовського, Я. Музику, П. Холодного (молодшого), О. Кульчицьку, Г. Герасимович та інших. Завдяки цьому реалізувалася програма оновлення художньої стилістики народного килимарства, що було знаковим у процесах розвитку килимового виробництва на Косівщині. Зразки килимів, розроблені професійними художниками, стали відомими у світі завдяки своєму оригінальному образу вирішенню. Прикладом є килим «Гетьманський», автор картону — Р. Лісовський.

На початку 30-х рр. килимарський промисел був поширений у багатьох селах Косівщини. Архівні матеріали засвідчують, що в 1939 рр. у селах Город, Кобаки, Старі Кути, Річка, Шешори, Тюдів килимарством займалося 15-17 осіб, у Яворові — 107, Соколівці — 115, Сморному — 150, а в Пістині — 816 .

Уже 1939 року в Косові на базі місцевих ткацьких і килимарських підприємств була організована художня килимарська артіль ім. Т. Шевченка. 1957 року

в артілі працювало 250 килимарів, із яких сформовано дві бригади: бригада коцарів (спеціалістів із виготовлення вузликів килимів) і бригада килимарів-надомників. У колективі робітників налічувалося чимало майстрів із відомих на Косівщині ткацьких родин: Бовичів, Волощуків, Лавруків, Романюків, Радишів, Библюків, Горбових, Близнюків [19].

1939 року сформувалися нові тенденції в розвитку художнього килимарства Косівщини. На базі колишніх ткацько-килимарських підприємств і приватних майстерень утворюються килимарські артілі в місті Косів та навколишніх селах — Кутах, Яблунові, Пістині. Косівські артілі ім. Т. Шевченка та «Гуцульщина» створені 1940 року на базі кооперативних підприємств «Гуцульське мистецтво» (директор М. Куриленко) та «Гуцульщина» (директор М. Горбовий), а також націоналізованих килимарень Й. Кордецької, А. Гільмана, О. Гертнера та інших. В обох артілях працювало понад 1000 робітників. Колишніх керівників М. Куриленка та М. Горбового було ув'язнено та страчено (М. Горбовий деякий час був головою артілі «Гуцульщина»). Керівниками артілей у різні періоди були М. Кіщук, В. Кабин, В. Боєчко, М. Медвідчук, Ф. Баб'юк, М. Пітеляк.

1968 року на базі трьох художньо-промислових фабрик — «Гуцульщина», ім. Т. Г. Шевченка та І. Франка — створюється багатогалузеве виробничо-художнє об'єднання «Гуцульщина», що

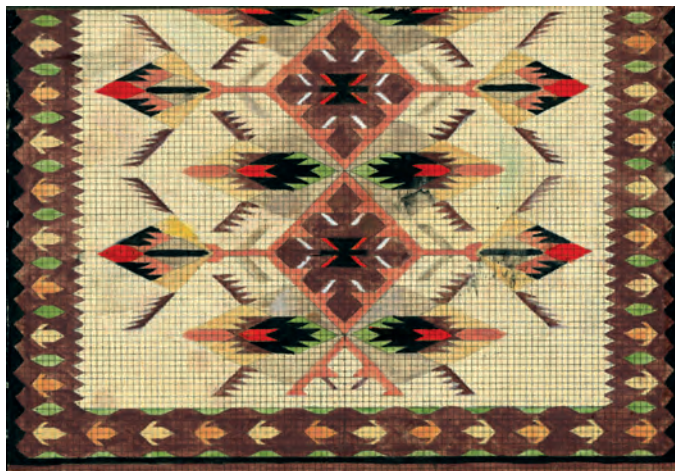
сприяло поліпшенню умов праці та збільшенню обсягу виробництва килимів. Новому об'єднаному підприємству щастило на керівників — добрих господарників, якими були О. Романюк, перший директор, а після нього — Д. Савчук, Д. Шкрібляк, М. Гаврилук. У «Гуцульщині» разом із надомниками працювало близько 3,5 тисяч чоловік, нерідко цілими родинами або династіями. Вироби славної фірми знаходили збут у понад 20 країнах світу.

Основні ділянки творчо-виробничих процесів очолювали фахівці, обдарована молодь, що мала належну фахову підготовку — вищу та середню спеціальну освіту й досвід практичної організаційної роботи. У килимовому виробництві було механізовано процес навивання основи на вали, дерев'яні килимові верстати замінено напівавтоматами.

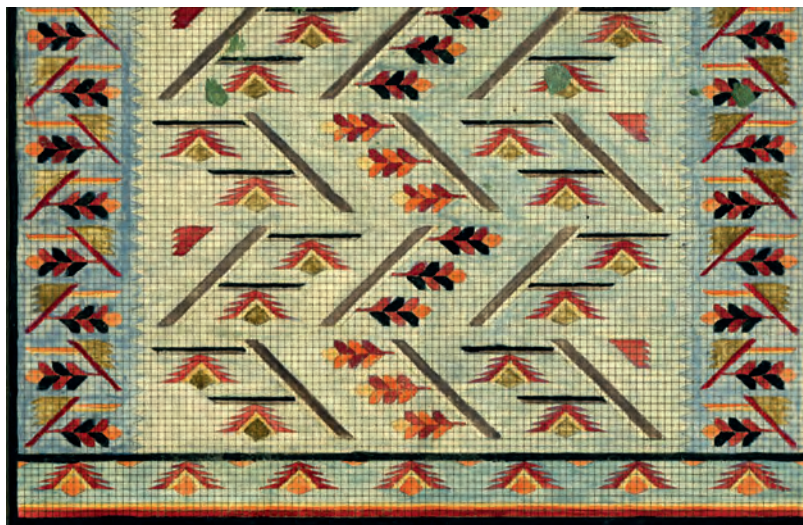
Розвиток косівського килимарства проходив двома шляхами, а саме: шляхом домашнього традиційного виробництва та різних за структурою підприємств народних художніх промислів. Провідну роль у складних творчих процесах визначають фабрики художніх виробів у смт. Кути (заснована 1949 року), смт. Яблунів (заснована 1953 року), с. Пістинь та художньо-промислове об'єднання «Гуцульщина», оскільки тут працювали кваліфіковані спеціалісти — художники, технологи, передові майстри. Вони розробляли та впроваджували у виробництво нові зразки килимів для масового тиражування. У творчих лабо-

Обкладинка каталога першої виставки спілки «Гуцульське мистецтво».

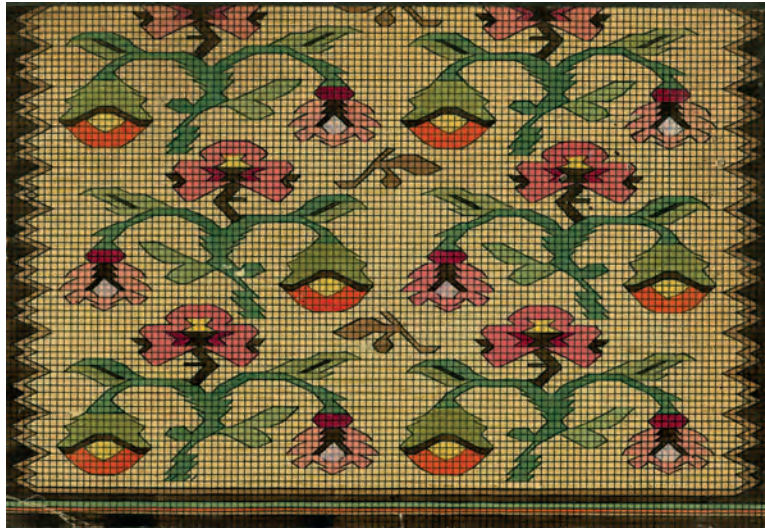
Картон килима спілки «Гуцульське мистецтво», 30-ті рр. XX ст., м. Косів.

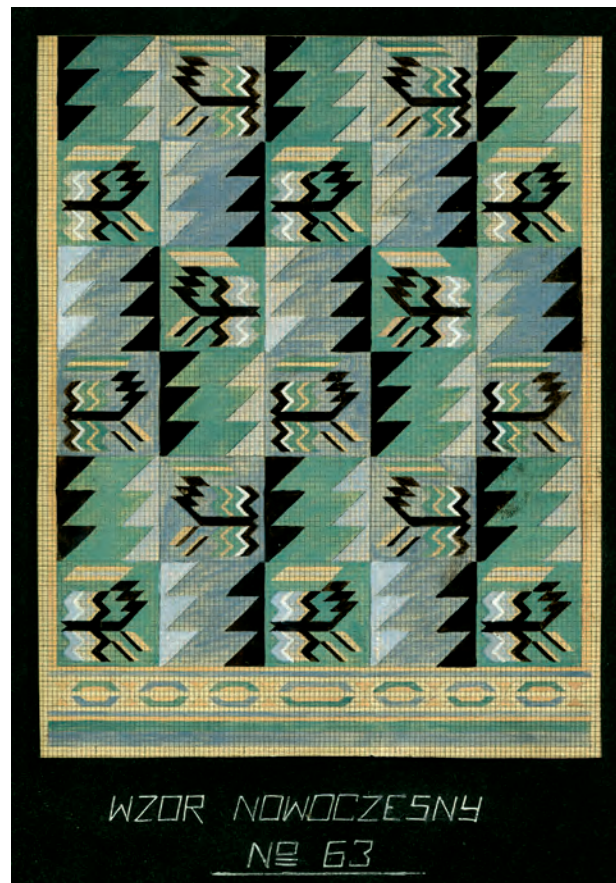
Картон килима спілки «Гуцульське мистецтво», 30-ті рр. XX ст., м. Косів.

Картон килима спілки «Гуцульське мистецтво», 30-ті рр. XX ст., м. Косів.

Картон килима спілки «Гуцульське мистецтво», 30-ті рр. XX ст., м. Косів.

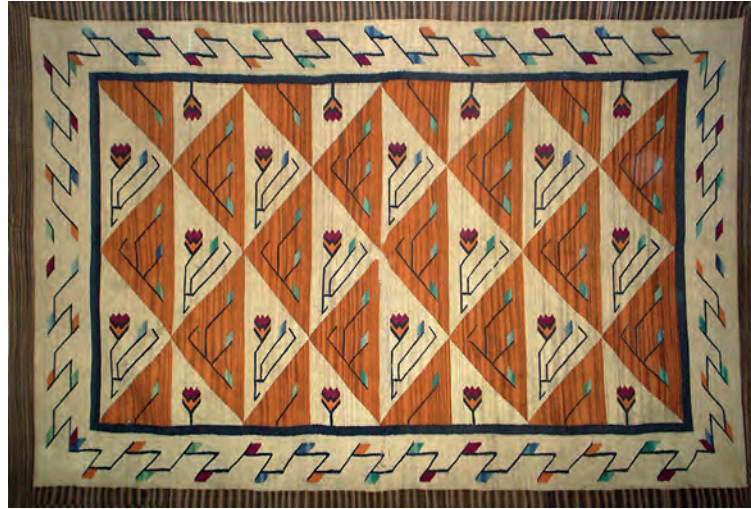
Картони килимів Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

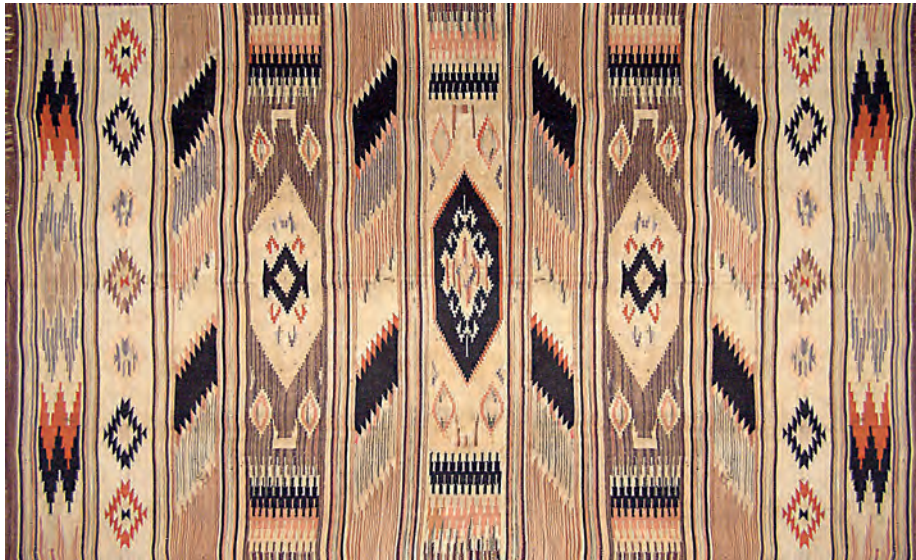
Килим. Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

Килим за проектом художника В. Гуза.
Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст.

Килим. Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

Килим «Гуцул». Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

Килим «Ригіль». Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки ХХ ст., Косів.

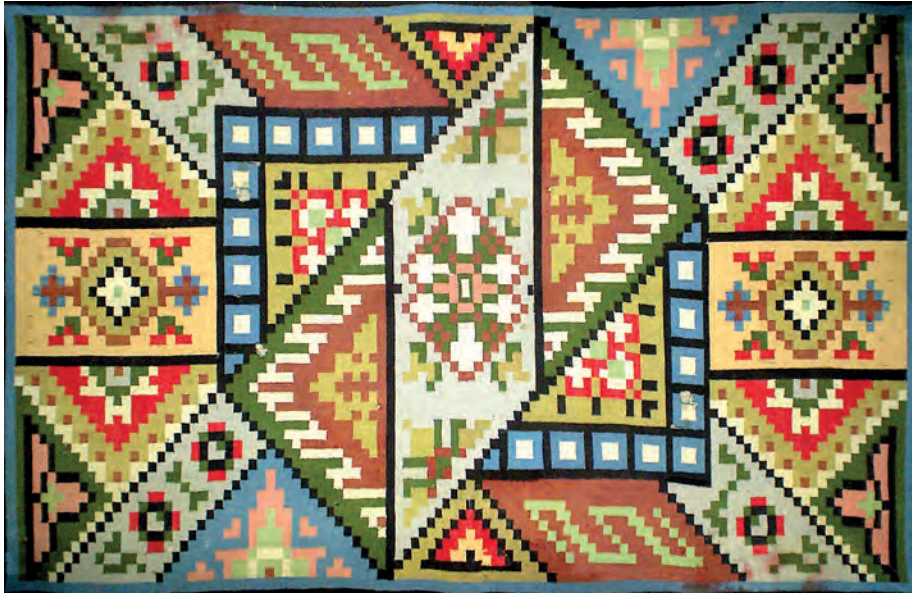
Килим «Колиска». Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

Килим з мотивом гуцульської вишивки за проектом художниці А. Герасимович. Косів.

Килим «Граничник» Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

Килим за проектом художника М. Бутовича. Спілка «Гуцульське мистецтво», 30-ті роки XX ст., Косів.

Килим за проектом художника В. Цюня. Килим. 20-30-ті роки XX ст., Косів.

Килим. Поч. XX ст., Косів.

раторіях вироблялися експериментальні зразки малосерійної продукції, а також унікальні роботи авторського виконання. Тут вивчалися, по-новому осмислювалися та розвивалися кращі традиції народного килимарства Гуцульщини. Власне, такий комплексний підхід до вирішення проблем творчого співробітництва, ініціативність більшості фахівців давали позитивні результати. Тісна співпраця народних майстрів та професійних художників ткацьких підприємств є результатом якісних змін, які відбулися у сфері килимарства.

1991 року в Косівському технікумі народних художніх промислів відновлює свою діяльність відділ художнього ткацтва, який від того часу й до сьогодні стає головним модератором художніх ідей у розвитку стильових ознак сучасного килима.

Косівські килими мають аналогію з килимами суміжних етнографічних регіонів України та інших сусідніх народів. Здебільшого тут збереглися найдавніші види тканини та архаїчні геометричні орнаментальні мотиви. У кожному локальному осередку сформувались і утвердились свої характерні риси. Типовими для них є чітка ритмічність і симетрія в композиції та поліхромність кольорового рішення.

Характеризуючи художньо-стильові ознаки косівського килимарства, слід відзначити, що внаслідок історичних, природних та кліматичних умов Гуцульщини протягом тривалого часу тут зберігалось натуральне господарство. Тому, почина-

ючи від раннього періоду розвитку й до початку ХХ ст., основною сировиною для килимарства на цій території була вовна.

Усі процеси кропіткої обробки сировини виконували жінки у вільний від польових робіт час. Зональною специфікою килимарського виробництва Косівщини (особливо гірських околиць), відповідно до інших етнографічних зон України, є перевага вовняної сировини над лляною та конопляною. Типологічними є: вид сировини, природні властивості волокон, способи їх обробки, види прядіння, зсукування, різноманітні методи підготовки пряжі до ткання, техніка виготовлення виробів, орнаментально-композиційне та кольорове їх вирішення, а також подальша технологічна обробка. Практикувалося в домашньому гуцульському ткацтві й змішування вовняної, лляної та конопляної пряжі в різних пропорціях. Із розвитком фабричної текстильної промисловості від кінця ХІХ ст. у домашньому ткацтві Гуцульщини поступово почали застосовувати нові види привозної фабричної ткацької сировини.

Через відсутність достатньої кількості лляної та конопляної пряжі гірське населення купувало або вимінювало за вовну бавовняну пряжу. Це, перш за все, «бамбак» жовтуватого кольору, який найчастіше використовувався для піткання.

На Гуцульщині поширеними є такі килимові техніки ткання: «закладне», «у вічко», «на косу нитку» й дещо менше — ворсове («ключками» або «кучерями»).

Орнаментальні композиції та колорит косівських килимів формувалися на основі традиційних узорів переміток, скатертин, ліжників і, особливо, «писаних» верет. На композицію впливали вироби сусідніх осередків Покуття та Буковини.

Типовим для косівських килимів є членування всієї площини виробу на непарну кількість широких вертикальних смуг, побудованих за схемою закритого рядка. У центрі кожної з них розташовується велика фігура ромба зі східчастими, зубчастими контурами або виступаючим на зовнішній стороні гачкоподібним відгалуженням. Іноді ромб обрамлено в складніші за конфігурацією шестигранні медальйони. Бічні краї килима замикаються одинарними або спареними мотивами ромбів концентричної будови, кількома зигзагоподібними «кривулями» суміжних кольорів зі східчастим контуром або іншими спорідненими мотивами.

Ці площини чергуються з групами гладких різнокольорових дрібноузорних смуг, утворених мотивами стосиків, клинців, ромбиків тощо. У залежності від контурів провідного мотиву та способу розробки внутрішнього поля широких смуг, килими мають різні назви. Однією з найдавніших і найпоширеніших композицій косівського килима є малюнок «Гуцул». Він має декілька варіантів. Найвідомішими є «старий гуцул» та «новий гуцул». Основний мотив цього килима — це ромб із східчастим контуром і чітким абрисом гач-

коподібних елементів, обрамлений шестигранною фігурою. По обидва боки від неї, на тлі цієї смуги, симетрично розташовують поодинокі дрібні ромбики. Бокові краї замикаються трьома з'єднаними фігурами східчастих півромбів, ромбів або інших, споріднених за формою, мотивів.

У підпорядкованих їм вузьких смугах часто чергуються два-три різних за художнім рішенням візерунки, що симетрично розташовуються відносно центральної площини композиції. У них на суцільному тлі найчастіше виступають вільно укладені ромбики із зубчастим або східчастим контуром, різнокольорові клинці центричного розташування та скосики, які розчленовують ці вузькі смуги на рівні, дрібніші, площини.

Орнамент килима «Гуцул» — поліхромний, витриманий у теплих кольорах із перевагою червоного. Другорядними виступають зелений, оранжевий, жовтий, чорний та білий кольори. За такою ж композицією побудований орнамент килимів «Кучері» та «Скрипка». Від «Гуцула» вони відрізняються тільки способом розробки внутрішнього поля головного мотиву та формою розчленування його контуру. У килимі «Кучері» контур основної фігури має гачкоподібні виступи — «кучері», а в інших килимах є зубчасті або гребінчасті виступи. Деяка різниця помітна у формі другорядних мотивів килима [19].

По-іншому розроблений орнамент килима «Граничник». Його композиція по-

будована з комбінацій фігури ромба, який має складні контури у вигляді видовжених прямокутних виступів. На широких смугах головний мотив уміщений у вертикальному восьмикутнику. Цей восьмикутник заповнює смугу до кінця та утворює візерунок без тла. Площин з основним мотивом може бути три, чотири або й п'ять. Вони відокремлюються гладкими повздовжніми смугами. Між ними розміщена додаткова площина, поле якої заповнене мотивами «граничника» у зменшеному масштабі. Ознакою цього килима є те, що контури його орнаментальних мотивів тонко обведені іншим кольором, що не характерно для килимів Косівщини.

Інша група косівських килимів — це вироби, у яких орнаментальний мотив розміщений на спільному для всієї площини тлі. Типовим прикладом такої структури є килим «Колиска». Його композиція побудована із трьох великих мотивів із гачкоподібними краями, внутрішнє поле яких відзначається складною розробкою. Мотиви розміщуються в один ряд по довжині килима. Центральний візерунок виділяється кольором. Із коротких і довгих боків композиція замикається складною каймою. Популярний килим «Сонце» складається з різноколірних зубчастих смуг або не з'єднаних між собою ромбовидних фігур, що спрямовані паралельно до напрямку основи килима. На поздовжніх сторонах килима виділяється кайма іншого кольору, а короткі замикаються рядком дрібних моти-

вів. Килим «Сонце» ідентичний своєю композицією з орнаментом народного гуцульського ліжника, тканого «у кривулю».

Ще одна, характерна для Косівщини, композиція килима, утворена видовженими шестигранними мотивами, що розміщені на загальному тлі. Її відрізняє складна розробка внутрішнього поля, у якій використані орнаменти, що умовно нагадують весло, від чого малюнок килима отримав назву «Весла». Для цієї композиції характерне повторення основного мотиву трип'ять разів.

Зазвичай композиція косівських килимів побудована за законами симетрії та рівноваги ширших орнаментальних та вужчих безузорних смуг. У кольоровому відношенні теж спостерігається зміна ритмів: однакові візерунки широких смуг розташовуються на контрастних за тоном різнокольорових смугах, що сприймаються як негатив і позитив.

Значення косівського килимарського осередку вийшло далеко за межі регіонального мистецького явища. Процеси становлення локальних художніх традицій мали хвилеподібний характер. Однак синтез народної творчості та кращих мистецьких сил у різні періоди надали йому всеукраїнського значення.

МЕТОДИ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ КИЛИМА

Для створення проекту композиції килима використовують наступну схему роботи:

1. Збір етнографічного матеріалу.
2. Варіативне ескізування.
3. Розробка ескізу.
4. Виконання проекту килима.

Перед початком практичної роботи над композицією студентам рекомендується засвоїти традиційні способи декорування килимів Гуцульщини. Найбільш ефективним методом є копіювання зразків, що зберігаються у фондах музеїв. Замальовки давніх взірців та фрагментів декору ретельно аналізуються. Під час цього визначаються основні характеристики виробу: схема розташування орнаменту, конфігурація мотивів, колористика, технологічні особливості виготовлення. Переосмислення етнографічного матеріалу є підґрунтям для початку проектування.

Проектування — творчий процес, що передбачає створення художнього об-

разу виробу. Тому робота над композицією починається з пошуку прототипу (асоціації з явищами природи, музики тощо), що ляже в основу концептуальної ідеї. Залежно від джерела творчості, обирають наступні засоби композиції: ритм, міру статичності, колористику, характер орнаментальних мотивів. Тематична назва килима також сприятиме відбору художніх засобів для розкриття образу. Отже, вибір природного аналогу та пошук загального характеру композиції, її конструктивної основи здійснюється в невеликих начерках, що містять у собі основну думку автора.

Структура композиції килима може мати декілька варіантів. Найбільш відповідним до стилю гуцульського килима є членування фронтальної композиції на смуги, що декоровані геометричним орнаментом. Творча інтерпретація традиційної схеми передбачає такі видозміни: членування, групування, обертання, накладання, зміну величин та пропорцій тощо. Допускаються свідомі деконструктивні перетворення з метою досягнення максимальної образної виразності художньої ідеї твору. Зазвичай на цьому етапі роботи використовуються методи декоративної комбінаторики.

Для пошуку художньо-стильового рішення композиції килима прототипом може слугувати будь-яка природна форма.

Проте найкраще зосередити увагу на тих, що легко піддаються геометризації та мають яскраво виражену конструктивну основу.

Варіативне ескізування здійснюється методом комп'ютерного проектування. Використання програм Corel Draw, Adobe Photoshop дає можливість остаточно прослідкувати, виправити й уточнити всі зв'язки та закономірності в загальній ритмічній побудові композиції; виявити її виразність, змістовність, пропорційні співвідношення.

Комп'ютерні технології дозволяють створити велику кількість варіантів композицій, різних за кольором, тоном тощо. Зазвичай із отриманих ескізів обирається найбільш виразний, за художнім змістом, варіант, що розробляється для втілення проекту.

Ескіз, як правило, роблять від руки, наступні уточнення та розробку виконують засобами комп'ютерних програм. Головним завданням під час розробки композиції килима є врахування його функції та органічного зв'язку з архітектурним середовищем.

Тому уніфіковані орнаментальні елементи мають бути раціональними в технічному виконанні, тектонічні, економічні та відповідати вимогам естетичної культури в організації простору.

Проект складається з таких елементів:

- копій зразків давніх килимів;
- візуалізації фронтальної композиції килима;
- розробки технічних параметрів для виконання килима в матеріалі (комп'ютерна версія);
- вигляду виробу в архітектурному середовищі (комп'ютерна версія).

Розміри проекту узгоджуються кафедрою, рекомендований масштаб — 1:10.

Технологія килимового ткацтва.

На території України для виготовлення килимових виробів використовуються різноманітні ткацькі техніки, що відповідають типу ткацького верстата, на якому виконується виріб. Розрізняють «рахункову», «гребінчасту» та «ворсову» техніки ткання. Кожній із них притаманні певні технологічні прийоми та декоративні особливості. У західному регіоні поширеним був горизонтальний килимовий верстат і «рахункова» техніка ткацтва.

Традиційний килим Косівщини виконується на горизонтальному дворемізному верстаті. Цей пристрій, як правило, виготовлений з букової чи дубової деревини. Він складається з двох станин, що з'єднані між собою трьома валами: основним, на який навиваються нитки основи; грудним, що служить для зміни напрямку руху

килимової тканини, і товарним, на який намотується виготовлене полотно. Важливими складовими килимового верстата є бердо — рухома деталь, що використовується для прибивання ниток піткання, та дві ремізки, за допомогою яких на верстаті утворюється зів для прокладання ниток. До нижньої частини ремізок за допомогою шнурів або ланцюгів прикріплюються дві підніжки. Їхнє призначення — здійснювати рух ремізками, по чергово опускаючи донизу.

Завершальною деталлю є фартух — груба тканина, що однією стороною щільно приєднана до товарного валу, а другою, через систему металевих прутів, — до ниток основи. За допомогою фартуха здійснюється подання витканого полотна килима на товарний вал.

Для виготовлення килимової тканини та формування декоративного малюнка виробу використовується полотняне переплетення, що утворює дрібний рубчик на поверхні виробу. Кольоровий узорний ефект килима створюється щільно збитим вовняним пітканням, яке повністю покриває основу. Килим, виготовлений рахунковою технікою, є гладко витканою двосторонньою тканиною.

Описуючи процес ткання килима, користуються такими поняттями, як «пара», «поступ», «колінце».

Пара — це найменша величина килимового малюнка по горизонталі, вона складається із чотирьох ниток основи: 2 нитки перебрані в першу, а 2 інші — у другу ремізку. Кількість пар на килимовому верстаті можна визначити, поділивши всі нитки основи на чотири. Стандартний верстат шириною 1,5 метра має 492 нитки основи, які відповідають 123 парам ($492:4=123$). Технічний малюнок килима розробляють, відштовхуючись від кількості пар килимового верстата, на якому цей килим будуть виконувати.

Поступ — найменша величина малюнка килима по вертикалі, яка відповідає висоті клітки технічного малюнка. Кількість прокидок одного поступу встановлюється експериментальним шляхом. При тканні поступу майстер орієнтується на кількість колінець, які виконуються по вертикалі. Колінцем називають поворот нитки піткання навколо основи, який утворюється завдяки двом (туди й назад) прокиданням піткання. Поступ може мати 5, 6, 7 або 8 колінець. Кількість колінець у поступі залежить від щільності килимового берда, номера заправленої основи, товщини нитки піткання й визначається практично. Одна пара та один поступ, виконані на верстаті, утворюють квадрат.

Для ткання килима рахунковою технікою виготовляється технічний малюнок

(на папері в клітинку), що являє собою орнамент майбутнього виробу. Клітинка технічного малюнка по ширині відповідає одній парі основи на килимовому верстаті. Висота клітинки технічного малюнка відповідає одному поступу.

При рахунковій техніці ткацтва кольорові нитки піткання закладають у зів по всій ширині верстата й прибивають бердом. З'єднуючись між собою, вони утворюють прямий, скісний або ступінчастий контур орнаментального мотиву.

Способи з'єднання кольорових площин дозволяють виділити такі різновиди рахункової техніки: «закладне» ткання, ткання «у вічко», ткання «на косу нитку». Закладне ткання в різних місцевостях має свої назви: на Східному Поділлі ця техніка називається «забирання», на Західному Поділлі та Покутті — «обвивання». На Гуцульщині побутує назва «на пряму межову нитку». При цій техніці нитки піткання двох суміжних площин різного кольору по черзі закріплюються на одній, спільній, нитці основи, утворюючи щільно з'єднане полотнище килима.

При тканні «у вічко» нитки піткання огинають основу й закріплюються на двох сусідніх нитках, при цьому на межі кольорових площин утворюється щілина — вічко.

При скісному тканні нитку піткання

однієї площини закріплюють на нитці основи, що належить суміжній площині на відстані однієї чи кількох ниток основи. Контур, який виводиться при такому способі ткання, може мати різний кут нахилу. Залежно від малюнка, можна виконати бігуче ткання «на косу нитку», що утворить лінію під кутом 15° , ткання «на косу нитку», кут якого буде становити 30° , та різні види затриманого ткання «на косу нитку» на 45° , 60° чи навіть 75° . Кожному виду скісного ткання відповідає кількість колінець, які необхідно повторювати на одній і тій же нитці основи. Так, ткання «на косу нитку» з кутом 30° характеризується виконанням одного колінця на одній нитці основи. Затримане ткання на «косу нитку» може мати два, три колінця на кожній нитці основи або чергувати кількість колінець для утворення потрібного кута.

Килимове ткання рахунковою технікою поширене в західних областях України, у тому числі, на території Косівщини.

Процес виготовлення двобічних килимів рахунковою технікою відбувається за допомогою ручної розкладки ниток. Закладання нового поступу здійснюється, коли ліва підніжка верстата опущена до низу.

Нитки піткання вкладаються справа наліво на кількість пар, що відповідає кількості кліток згідно з технічним ма-

люнком. Закінчення відібраної групи основи є місцем з'єднання кольорових ниток п'яткання.

Нитка п'яткання з лівої руки передається у праву й затискається між вказівним і середнім пальцями, які в цей час знаходяться між двома шарами основи — верхнім і нижнім, або між рахунковими і нерахунковими нитками. Лівою рукою відводиться група основних ниток, і пальцями правої руки пряжа п'яткання витягується назовні. Вказівним і великим пальцями лівої руки, які залишилися в зіві, прокладена нитка опускається до тканини. Коли нитки п'яткання розкладені по всій ширині верстата, донизу опускається права підніжка.

Завершується закладання нового поступу прибиванням ниток до основного полотнища килима.

Після прибивання процес прокладання ниток повторюється у зворотному напрямку: нитка п'яткання знаходиться у правій руці, а лівою рукою відбирається група нерахункових ниток основи.

Традиційна техніка ткання визначає геометричний характер візерунків регіонального килима. С. Сидорович — автор фундаментального дослідження «Художня тканина західних областей УРСР», виділяє основні композиційні типи килимів: смугасті, сітчасті, вазонові [8].

Матеріалом для виготовлення килимів служать два види ниток: для основи використовуються міцні кручені лляні, конопляні або бавовняні нитки, для п'яткання — вовняна пряжа різних кольорів.

Івасютин-Люлька Л. Дипломна робота: Килим «Вихід на полонину» 1994 р. Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Лакуста Н. Дипломна робота: Килим «Дерево життя» 1995 р. Керівник: Дранчук З.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Романів І. Дипломна робота: Килим «Гори димлять» 2003 р. Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Федур Д. Дипломна робота: Килим «Смереки» 2006 р. Керівник: Богатчук О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Ропар Н. Дипломна робота: Килим «Тіні» 2007 р.
Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Янченко Т. Дипломна робота: Килим «Легенда»
2007 р. Керівник: Богатчук О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Осколіп О. Дипломна робота: Килим «Спогад»
2007 р. Керівник: Дутка В.

Джерело: Власність навчально-методичного
кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Сорохтей Т. Дипломна робота: Килим «Моя колиска»
2007 р. Керівник: Дутка В.

Джерело: Власність навчально-методичного
кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Смірнова Ю. Дипломна робота: Килим «Різдвяна ніч» 2007 р. Керівник: Гордійчук О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Стефанюк С. Дипломна робота: Килим «Обрії» 2007 р. Керівник: Гордійчук О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Абраменкова І. Дипломна робота: Килим «Зірниці» 2008 р. Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Ласитчук І. Дипломна робота: Килим «Різдвяник» 2009 р. Керівник: Богатчук О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Корнеева Л. Дипломна робота: Килим «Світлотінь» 2008 р. Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

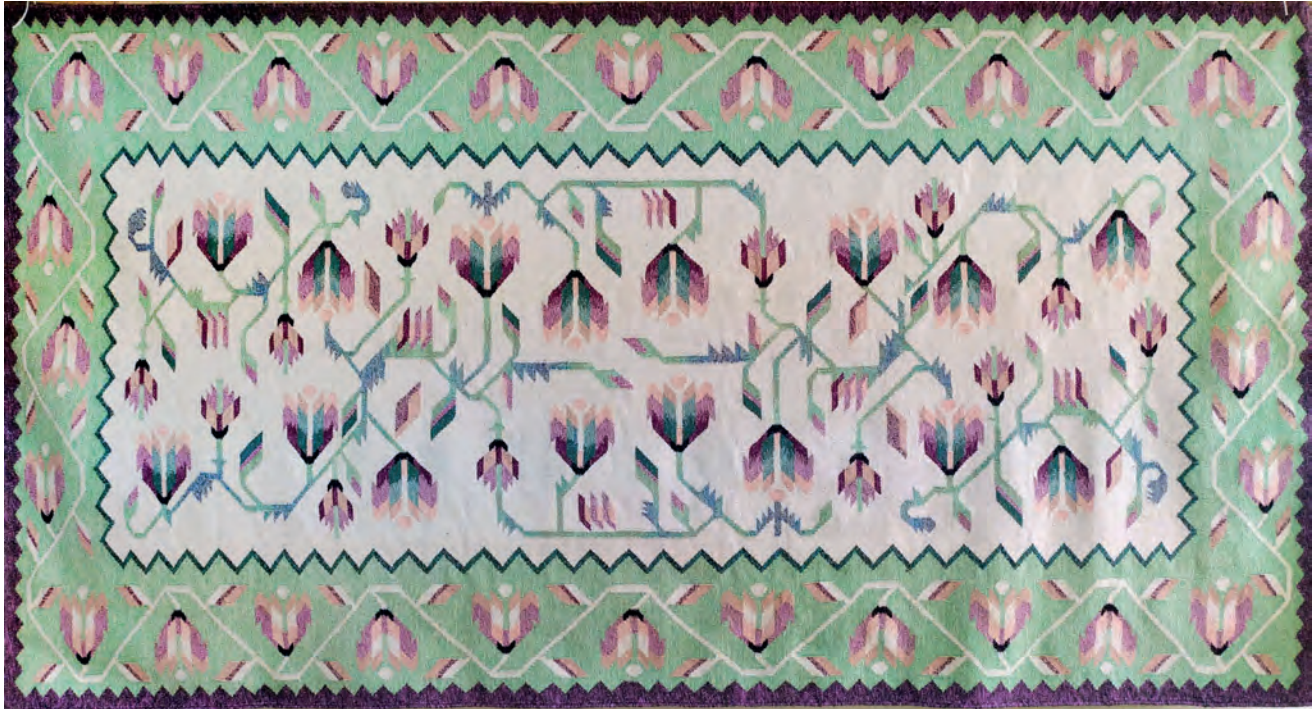
Гавриш-Різун Н. Дипломна робота: Килим «Цвіт рідного дому» 2010 р. Керівник: Борук Г.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Звіздецька А. Дипломна робота: Килим «Стежиною Гуцульщини» 2012 р. Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Хиць О. Дипломна робота: Килим «Світанок» 2015 р. Керівник: Богатчук О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

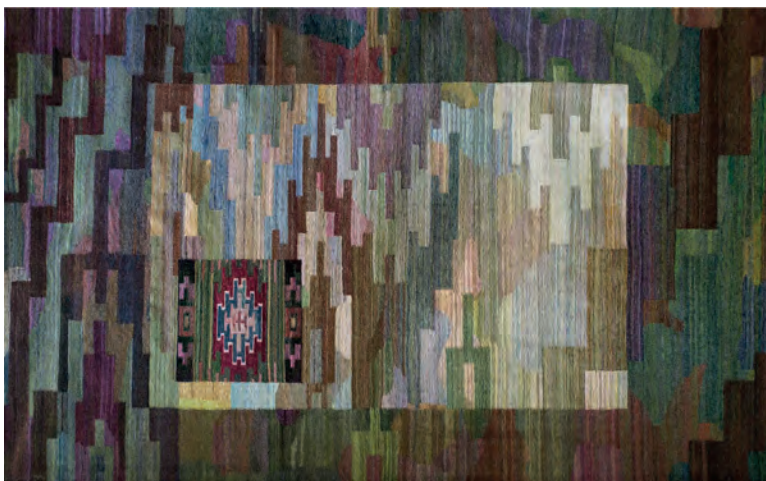
Гонтарева Л., Яцусь М. Дипломна робота: Килим «Подих весни» 2017 р. Керівник: Кондратюк О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Бович В., Волощук Д., Жирна М., Івасюк О., Коваленко М., Лебідь С., Мамчук І., Мицкан Х., Ониськів К.
Курсова робота (IV курс): Килим 2017 р. Керівник: Кондратюк О.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Коваленко М., Волощук Д. Дипломна робота: Килим «Лісова пісня» 2017 р.
Керівник: Кондратюк О. Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Колеснікова Н. Дипломна робота: Килим «Відтинки» 2018 р. Керівник: Дутка В.
Джерело: Власність навчально-методичного кабінету КІПДМ ЛНАМ.

Фіцак Г., Гордій В., Хавець І., Старостенко І., Пилюк А., Колесникова Н., Копит О.,
Проняєва Ю. Курсова робота (IV курс): Килим «Смереки» 2017 р. Керівник: Дутка В.

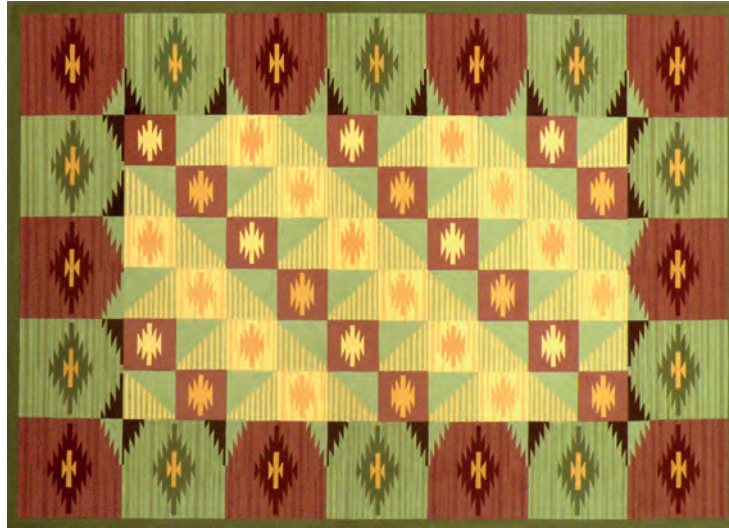
Богак Г., Волощук Д., Ониськів К., Коваленко М., Каштанова Н., Івасюк О., Орлик С., Орлик Х.
Курсова робота (IV курс): Килим «Карамель» 2018 р. Керівник: Дутка В.

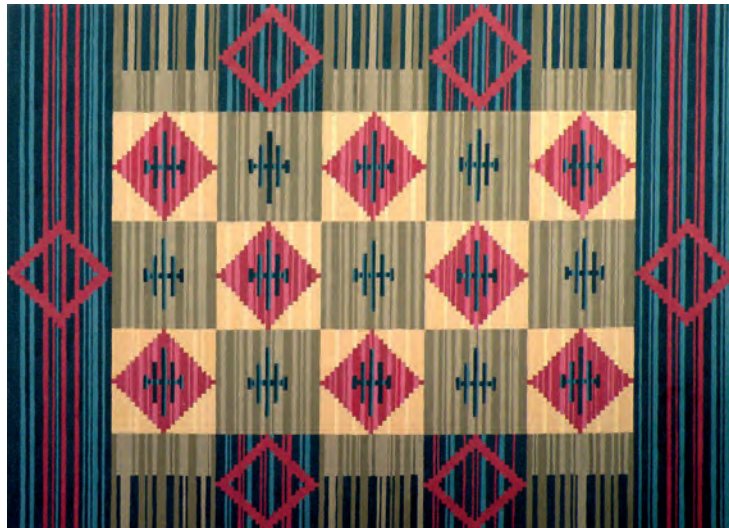
Ясінська Г., Юрнюк М., Семенюк Н., Кузьменюк О. Курсова робота (IV курс).
Килим «Ембрей» 2019 р. Керівник: Гордійчук О.

Борис А. Дипломна робота: Килим «Писанковий дивосвіт», 2024 р.
Керівник: Гордійчук О.

Проект килима «Стожари», курсовий проект ст. III курсу ХТ Карп'юк С.
Викладач Гордійчук О. З.

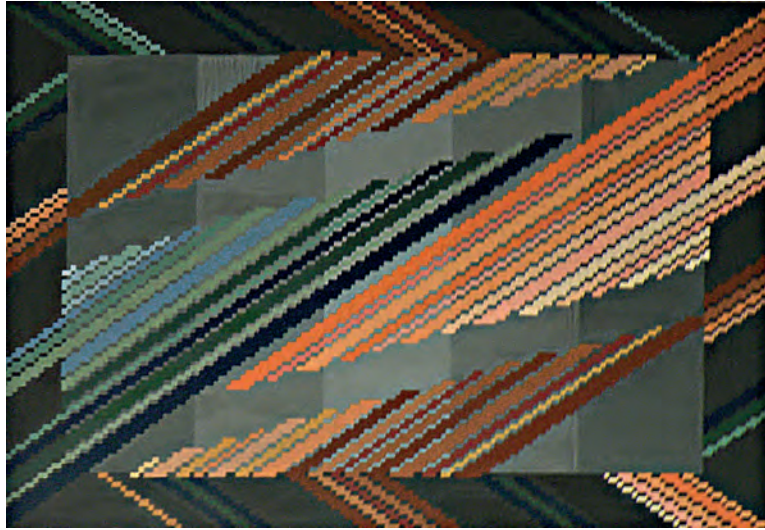
Проект килима «Ембрей», курсовий проект ст. III курсу ХТ Хиць О.
Викладач Гордійчук О. З.

Проект килима «Баранчики», курсовий проект ст. III курсу ХТ Палій Л.
Викладач Гордійчук О. З.

Проект килима «Стежиною», курсовий проект ст. III курсу ХТ Арабчук Н.
Викладач Гордійчук О. З.

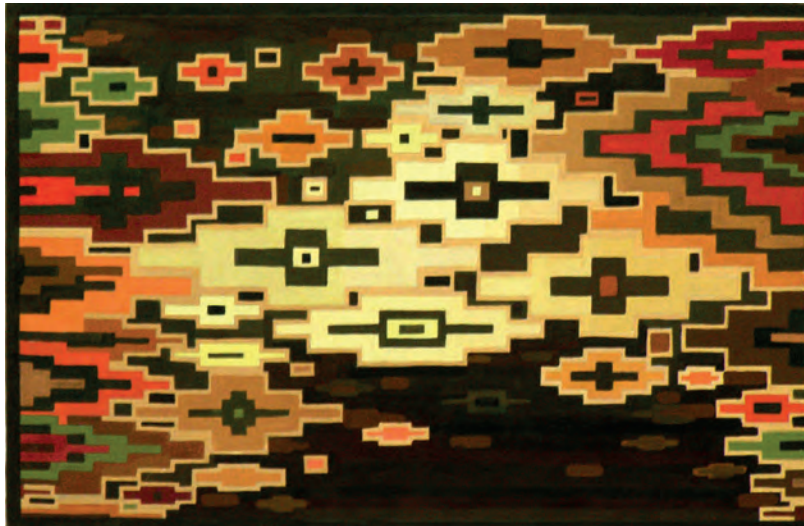
Проект килима «Паралелі», курсовий проект ст. III курсу ХТ Петричак У.
Викладач Гордійчук О. З.

Проект килима «Ритм», курсовий проект ст. III курсу ХТ Ковальова М.
Викладач Гордійчук О. З.

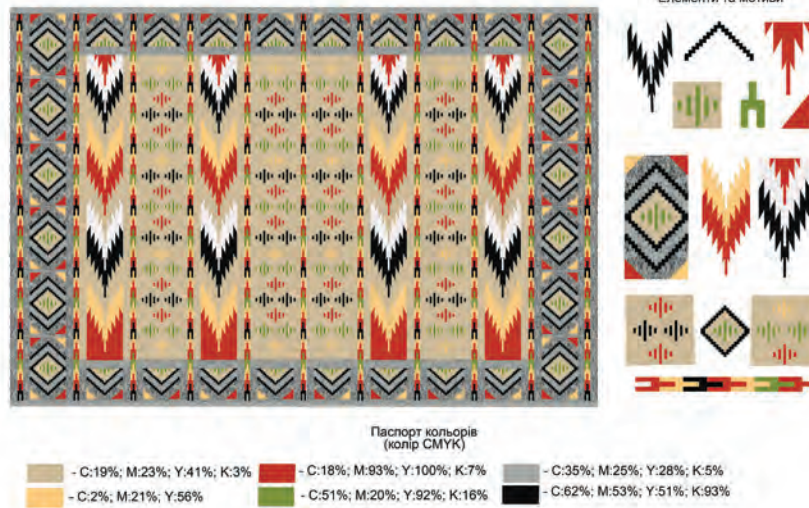

Проект килима «Дух часу», курсовий проект ст. III курсу ХТ Рак З.
Викладач Гордійчук О. З.

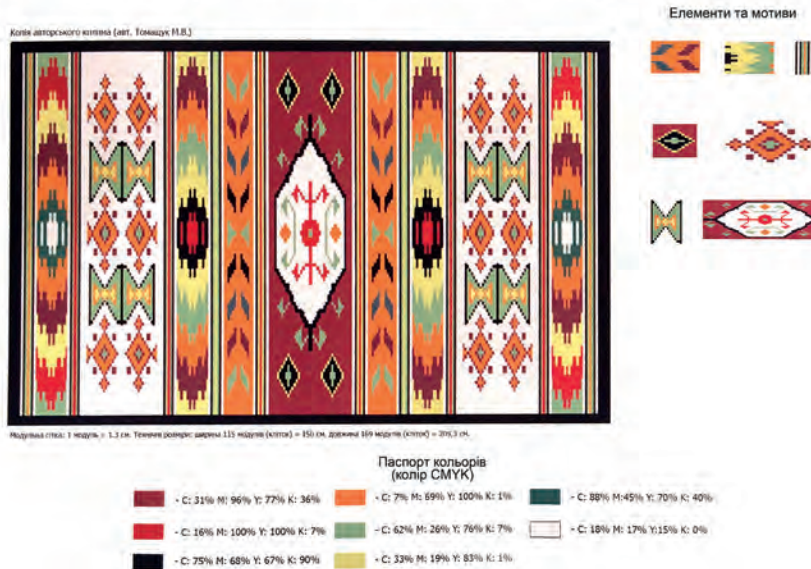

Проект килима «Мандрівка», курсовий проект ст. III курсу ХТ Соледжук М.
Викладач Гордійчук О. З.

Побудова та проектування модульних композицій для інтер'єрних тканин

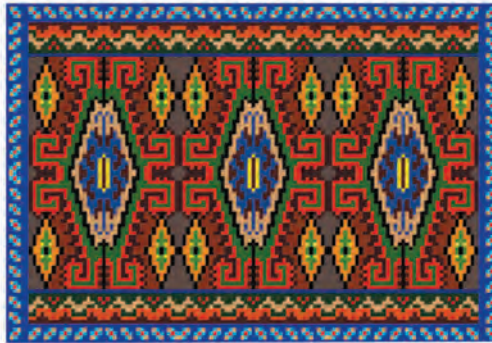

Побудова та проектування модульних композицій для інтер'єрних тканин

Побудова та проектування модульних композицій для інтер'єрних тканин

Копія авторського килима (авт. Гарас Г.О.)

Елементи і мотиви килима

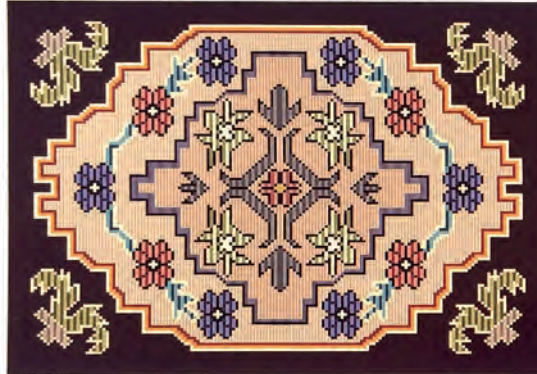
Модульна сітка: 1 модуль = 1,3 см. Технічні розміри: ширина 114 модулів (каїток) = 148см; довжина 181 модуль(каїток) = 235см

Паспорт кольорів (колір СМΥΚ)

- C:5%; M:9%; Y:88%; K:1%	- C:69%; M:30%; Y:78%; K:56%	- C:26%; M:83%; Y:99%; K:34%
- C:2%; M:55%; Y:95%;	- C:64%; M:42%; Y:60%; K:63%	- C:46%; M:65%; Y:58%; K:75%
- C:5%; M:79%; Y:96%; K:1%	- C:74%; M:12%; Y:3%; K:1%	- C:44%; M:55%; Y:58%; K:45%
- C:20%; M:97%; Y:92%; K:9%	- C:96%; M:80%; Y:2%; K:1%	- C:19%; M:39%; Y:57%; K:8%

Побудова та проектування модульних композицій для інтер'єрних тканин

Копія авторського килима "Медальйон" (авт. Спілка "Гуцульське мистецтво")

Модульна сітка: 1 модуль = 1,3 см. Технічні розміри: ширина 105 модулів (каїток) = 136 см; довжина 140 модулів (каїток) = 182 см.

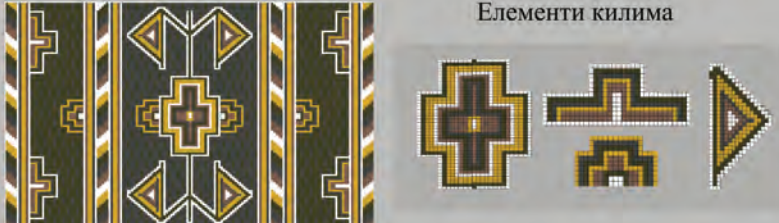
Паспорт кольорів (колір СМΥΚ)

- C:60%; M:74%; Y:68%; K:81%	- C:18%; M:85%; Y:99%; K:1%	- C:9%; M:57%; Y:53%; K:8%	- C:46%; M:27%; Y:85%; K:5%
- C:31%; M:99%; Y:98%; K:41%	- C:4%; M:9%; Y:34%; K:8%	- C:71%; M:47%; Y:99%; K:48%	- C:58%; M:35%; Y:88%; K:16%
- C:17%; M:1%; Y:43%; K:8%	- C:100%; M:90%; Y:30%; K:10%	- C:62%; M:44%; Y:2%; K:8%	- C:71%; M:58%; Y:57%; K:40%
- C:55%; M:36%; Y:58%; K:10%	- C:92%; M:59%; Y:5%; K:35%	- C:64%; M:7%; Y:41%; K:8%	- C:32%; M:44%; Y:64%; K:6%
- C:75%; M:68%; Y:67%; K:90%	- C:65%; M:52%; Y:33%; K:8%	- C:34%; M:35%; Y:89%;	- C:15%; M:21%; Y:35%; K:8%

КИЛИМ У ПРАКТИКАХ СУЧАСНИХ ДИЗАЙНЕРІВ

Варіативне ескізування килима засобами растрової графіки

Елементи килима

Паспорт кольорів

	-C: 61%; -M: 54%; -Y: 84%; -K: 53%
	-C: 67%; -M: 57%; -Y: 60%; -K: 41%
	-C: 45%; -M: 59%; -Y: 66%; -K: 28%
	-C: 13%; -M: 30%; -Y: 98%; -K: 0%
	-C: 66%; -M: 57%; -Y: 60%; -K: 41%

Моделює сітка: 1 модуль = 1,0 см. Технічні розміри: ширина -148 см (114 модулів), довжина -165 см (134 модулів)

Варіативне ескізування оформлення житлового інтер'єру текстилем

Варіативне ескізування килима засобами растрової графіки

Модульна сітка: 1 модуль = 1.3 см. Технічні розміри: ширина 102 модулів (кліток) = 132 см; довжина 163 модулів (клітки) = 211 см.

Паспорт кольорів (колір СМУК)

 - C:63%; M:59%; Y:71%; K:57%	 - C:47%; M:42%; Y:45%; K:6%	 - C:69%; M:33%; Y:82%; K:17%
 - C:58%; M:54%; Y:58%; K:28%	 - C:76%; M:55%; Y:75%; K:66%	 - C:48%; M:11%; Y:62%; K:0%

Варіативне ескізування килима засобами растрової графіки

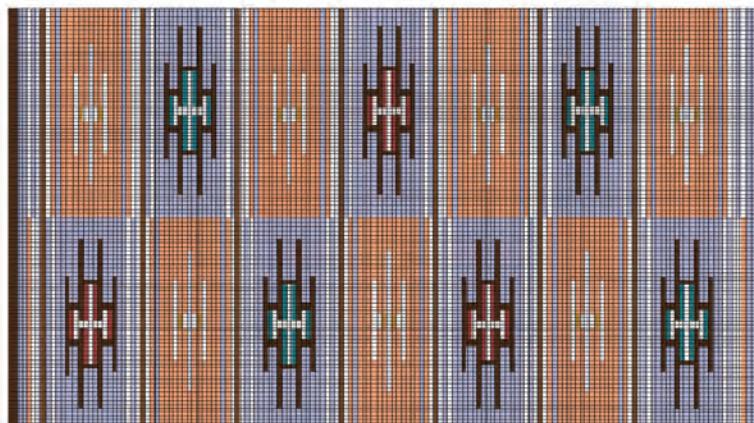
Модульна стіка: 1 модуль = 1,3 см. Точкові розміри: ширина 171 модуль = 222 см; довжина 114 модуль = 148 см.

Паспорт кольорів (колір CMYK)

 - C: 75% M: 57% Y: 75% K: 81%	 - C: 74% M: 65% Y: 68% K: 87%	 - C: 77% M: 43% Y: 86% K: 42%
 - C: 77% M: 55% Y: 79% K: 77%	 - C: 78% M: 54% Y: 82% K: 73%	 - C: 74% M: 43% Y: 80% K: 36%
 - C: 80% M: 47% Y: 69% K: 40%	 - C: 76% M: 55% Y: 78% K: 78%	 - C: 81% M: 46% Y: 71% K: 41%
 - C: 71% M: 49% Y: 79% K: 49%	 - C: 73% M: 64% Y: 65% K: 69%	 - C: 79% M: 41% Y: 67% K: 28%
 - C: 74% M: 37% Y: 81% K: 25%	 - C: 79% M: 53% Y: 84% K: 71%	 - C: 70% M: 41% Y: 69% K: 25%
 - C: 58% M: 48% Y: 48% K: 15%	 - C: 75% M: 48% Y: 89% K: 54%	 - C: 66% M: 26% Y: 57% K: 5%
 - C: 50% M: 40% Y: 41% K: 5%	 - C: 75% M: 49% Y: 88% K: 58%	 - C: 66% M: 60% Y: 58% K: 43%

Варіативне ескізування килима засобами растрової графіки

Паспорт кольорів(СМУК)

C:12%; M:11%; Y:1%; K:0%

C:20%; M:47%; Y:97%; K:3%

C:2%; M:48%; Y:63%; K:0%

C:30%; M:27%; Y:0%; K:0%

C:77%; M:67%; Y:66%; K:85%

C:47%; M:69%; Y:82%; K:59%

ВАРІАТИВНЕ ЕСКІЗУВАННЯ КИЛИМА ЗАСОБАМИ РАСТОРОВОЇ ГРАФІКИ

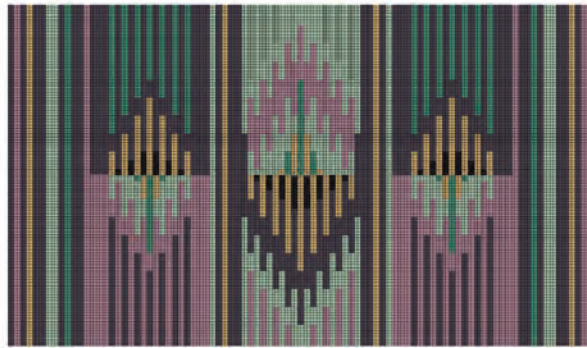
Модульна сітка: 1 модуль = 1,3 см. Технічні розміри: ширина 114 модулів (кліток) = 148 см, довжина 181 модуль (клітка) = 235 см.

Паспорт кольорів (колір СМУК)

 - C: 18%; M:15%; Y:48%; K:2%	 - C:28%; M:47%; Y:77%; K:25%	 - C:35%; M:28%; Y:34%; K:6%
 - C:21%; M:11%; Y:46%; K:2%	 - C:24%; M:74%; Y:74%; K:17%	 - C:46%; M:28%; Y:41%; K:13%
 - C:24%; M:21%; Y:58%; K:5%	 - C:24%; M:21%; Y:58%; K:5%	 - C:39%; M:17%; Y:40%; K:5%

ВАРІАТИВНЕ ЕСКІЗУВАННЯ КИЛИМА ЗАСОБАМИ РАСТОРОВОЇ ГРАФІКИ

ПАСПОРТ КОЛЬОРІВ:

	C:67; M:67; Y:51; K:40		C:36; M:55; Y:32; K:2		C:22; M:33; Y:66; K:1
	C:75; M:29; Y:63; K:10		C:38; M:15; Y:38; K:0		C:72; M:69; Y:62; K:74

Варіативне ескізування килима засобами растрової графіки

Елементи та мотиви

Модульна сітка: 1 модуль = 1,3 см. Технічні розміри: ширина 112 модулів (квіток) = 145,6 см; висота 178 модулів (квіток) = 231,4 см

Паспорт кольорів (колір СМУК)

C:23%; M:19%; Y:20%; K:1%	C:13%; M:57%; Y:41%; K:3%	C:27%; M:90%; Y:97%; K:36%	C:42%; M:27%; Y:20%; K:6%
C:16%; M:26%; Y:28%; K:2%	C:24%; M:76%; Y:61%; K:16%	C:38%; M:70%; Y:64%; K:64%	C:56%; M:39%; Y:27%; K:20%
C:22%; M:39%; Y:42%; K:8%	C:21%; M:58%; Y:69%; K:12%	C:38%; M:74%; Y:58%; K:64%	C:52%; M:45%; Y:31%; K:24%
C:18%; M:32%; Y:61%; K:6%	C:26%; M:77%; Y:92%; K:28%	C:56%; M:58%; Y:52%; K:84%	C:61%; M:55%; Y:38%; K:54%
C:23%; M:46%; Y:82%; K:18%	C:23%; M:77%; Y:75%; K:15%		

Етапи виконання курсового завдання «Оформлення житлового інтер'єру засобами художнього килима».

Завдання 1. Цифрова копія килима «Гуцул авторський» засобами растрової графіки Adobe photoshop.

Завдання 2. Варіативне ескізування килима.

Завдання 3. Курсовий проект килима «Гармонія».

Завдання 4. Варіативність оформлення житлового інтер'єру.

ІАПД ЛНАМ
Кафедра декоративного
мистецтва.
Спеціальність 023.
Майстерня художнього
текстилю.

Керівник:
Доцент Вах І.С.
Виконала:
ст. 3 курсу
Дрогомирецька Богдана

Анотція:

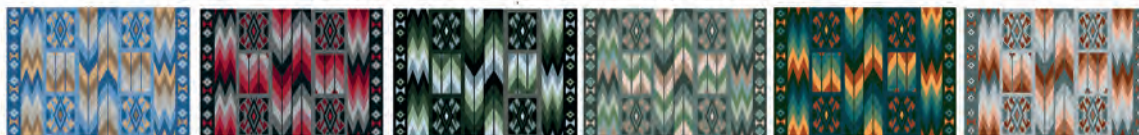
Досліджено традиційні орнаментальні схеми килима «Гармонія». Розроблено варіанти художніх килимів. Створено варіанти проектів оформлення житлового інтер'єру.

Етапи виконання курсового завдання «Оформлення житлового інтер'єру засобами художнього килима».

Завдання 1. Цифрова копія килима «Гуцул»
засобами растрової графіки Adobe photoshop.

Завдання 2. Варіативне ескізування килима.

Завдання 3. Курсовий проект килима «Крокуси».

Завдання 4. Варіативність оформлення житлового інтер'єру.

ІПАДМ ЛНАМ
Кафедра декоративного
мистецтва.
Спеціальність 023.
Майстерня художнього
текстилю.

Керівник:
Доцент Вах І.С.
Виконала:
ст. 3 курсу
Борис Анастасія

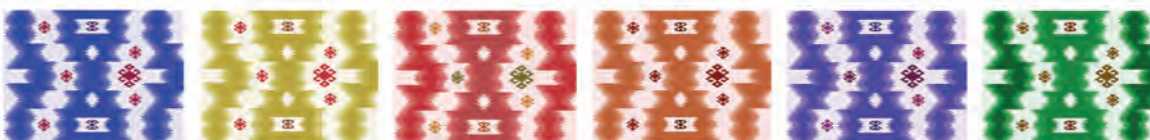
Анотція:
Досліджено традиційні орнаментальні схеми килима «Крокуси»
Розроблено варіанти художніх килимів.
Створено варіанти проектів оформлення житлового інтер'єру.

Етапи виконання курсового завдання «Оформлення житлового інтер'єру засобами художнього килима».

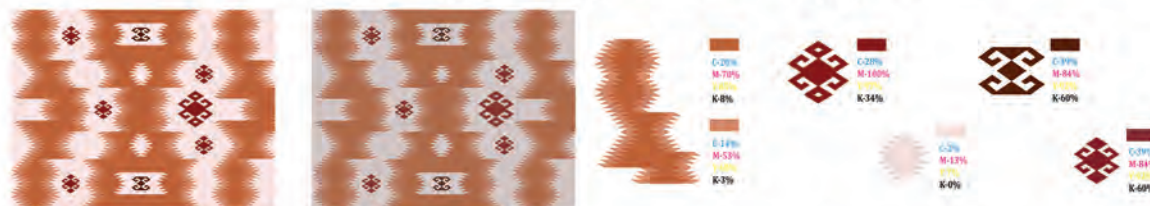
Завдання 1. Цифрова копія килима «Гуцул авторський»
засобами растрової графіки Adobe photoshop.

Завдання 2. Варіативне ескізування килима.

Завдання 3. Курсовий проект килима «Сузір'я».

Завдання 4. Варіативність оформлення житлового інтер'єру.

КІПДМ ЛНАМ
Кафедра декоративного
мистецтва.
Спеціальність 023.
Майстерня художнього
тикстилю.

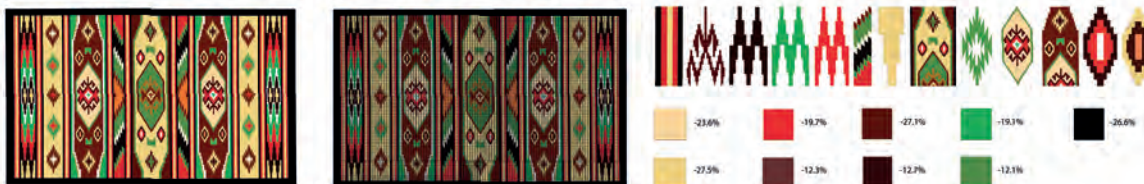
Керівник:
Доцент Вах І.С.
Виконала:
ст. 3 курсу
Лелет Юлія

Анотція:

Досліджено традиційні орнаментальні схеми килима «Сузір'я»
Розроблено варіанти художніх килимів.
Створено варіанти проектів оформлення житлового інтер'єру.

Етапи виконання курсового завдання «Оформлення житлового інтер'єру засобами художнього килима».

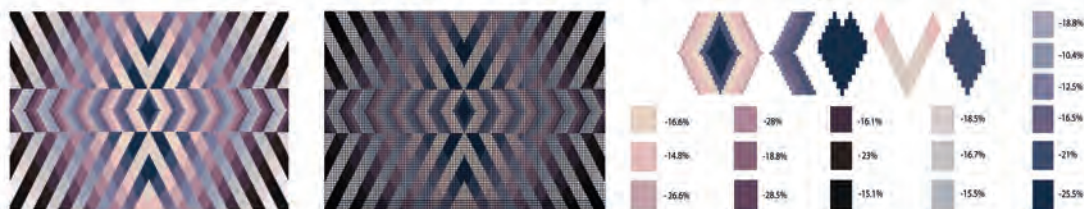
Завдання 1. Цифрова копія килима «Гуцул»
засобами растрової графіки Adobe photoshop.

Завдання 2. Варіативне ескізування килима.

Завдання 3. Курсовий проект килима «Відлуння».

Завдання 4. Варіативність оформлення житлового інтер'єру.

КІПДМ ЛНАМ
Кафедра декоративного
мистецтва.
Спеціальність 023.
Майстерня художнього
текстилю.

Керівник:
Доцент Вах І.С.
Виконала:
ст. 3 курсу
Миронюк Тетяна

Анотція:
Досліджено традиційні орнаментальні схеми килима «Відлуння»
Розроблено варіанти художніх килимів.
Створено варіанти проектів оформлення житлового інтер'єру.

Етапи виконання курсового завдання «Оформлення житлового інтер'єру засобами художнього килима».

Завдання 1. Цифрова копія килима «Гуцул»
засобами растрової графіки Adobe photoshop.

Завдання 2. Варіативне ескізування килима.

Завдання 3. Курсовий проект килима «Гармонія».

Завдання 4. Варіативність оформлення житлового інтер'єру.

КІПДМ ЛНАМ
Кафедра декоративного
мистецтва.
Спеціальність 023.
Майстерня художнього
текстилю.

Керівник:
Доцент Вах І.С.
Виконала:
ст. 3 курсу
Тимчук Ксенія

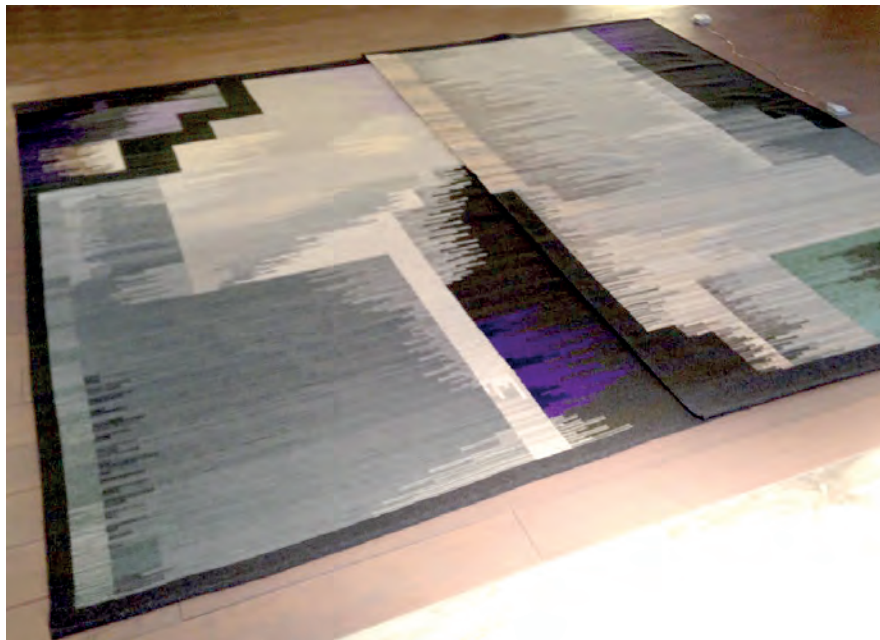

Анотція:

Досліджено традиційні орнаментальні схеми килима «Гармонія»
Розроблено варіанти художніх килимів.
Створено варіанти проектів оформлення житлового інтер'єру.

Майстерня Вікторії Дутки

Реалізація проекту оформлення інтер'єру килимовими виробами. Художник Дутка В. В.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Бердо — рухома деталь килимового верстата, що використовується для прибивання ниток піткання.

Вал — деталь верстата, що з'єднує дві станини; у килимовому верстаті є три вали: основний, грудний і товарний. На основний вал навивається основа, грудний — служить для зміни напрямку руху килимової тканини, на товарний — проводиться намотування виготовленого килима.

Верстат — обладнання, яке використовується для виготовлення килимів. Він буває горизонтальний і вертикальний.

«Закладне» тканиня, тканиня «у вічко», тканиня «на косу нитку» — різновиди рахункової техніки, які відрізняються способами з'єднання кольорових площин.

Ігличка — допоміжне знаряддя, яке використовується для прокладання кольорових смуг при виготовленні килимів.

Колінець — поворот нитки піткання навколо основи. Воно утворюється завдяки двом (туди й назад) прокиданням нитки піткання.

Пара — найменша величина килимового малюнка по горизонталі, що складається із 4 ниток основи.

Поступ — найменша величина малюнка по вертикалі, яка вимірюється кількістю виконаних колінець.

«Рахункова» техніка — техніка виго-

товлення килимів на горизонтальному верстаті, при якій робота проводиться за технічним малюнком, на відміну від роботи за картоном.

Ремізки (народна назва — шохти, начиння) — частина верстата у вигляді нитяних рукавів, натягнутих на дві, паралельно розміщені, дерев'яні планки, за допомогою яких взаємно переміщуються (піднімаються та опускаються) нитки основи під час ткання.

«На межову нитку» або «на пряму нитку» — спосіб килимового ткання, при якому нитки піткання двох різних кольорів перевиваються на спільній нитці основи й утворюють щільне з'єднання двох кольорових площин.

«На косу нитку» — спосіб килимового ткання, при якому нитка піткання закріплюється над суміжною на відстані однієї чи декількох ниток основи, унаслідок чого утворюється геометричний візерунок із косим контуром.

Фартух — цупка тканина, що однією стороною щільно приєднана до товарного валу, а другою — через систему металевих прутів до ниток основи.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Босий О. Г. Знакові функції виробів ткацтва у звичаєво-обрядовій культурі українців: дис. ... канд. іст. наук / НАН України, Ін-т етнології, фольклору та мистецтвознавства ім. М. Т. Рильського. Київ, 2000. 196 с.
2. Грабовецький В. Гуцульщина XIII — XIX століття. Львів, 1982. 150 с.
3. Домашевський М. Історія Гуцульщини. Львів, 2001. Т. VI. 266 с.
4. Дутка В.В., Вах І.С., Гордійчук О.З. Художній килим Косівщини. *Навчальний посібник*. Косів: КПДМ ЛНАМ, 2017. 40 с.
5. Дутка В.В., Щербина Н.М. Методика проектування магістерських кваліфікаційних робіт у Косівському інституті: утвердження національних пріоритетів. *Мистецтво та освіта*. 2023. Вип. 2. С 53 —59.
6. Жук А. К. Український радянський килим. К.: Наукова думка, 1973. 88 с.
7. Запаско Я. Українське народне килимарство. К.: Мистецтво, 1973. 112 с.
8. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України XX століття. У пошуках «великого стилю». К.: Либідь, 2005. 280 с.
9. Каталог виставки домашнього промислу в Коломиї під протекторатом їх ц. к. Високости Короля Франца Йосифа Архикнягині Зити в днях 21 — 30 вересня 1912 року. Коломия, 1912. 32 с.
10. Кисілевська О. Наше народне мистецтво. Львів: Світ, 1927. №13 —14.
11. Когут Г. Алоїз Рігль та дослідження українського килимарства. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2007. Вип.7. С. 125 —131.
12. Луковська О. І. Художнє ткацтво Львова другої половини XX ст. (художні осо-бливості, традиції, новації) : дис. ... канд. мистецтвознавства / Львівська національна академія мистецтв. Львів, 2007. 161 с.
13. Никорак О. І. Сучасні художні тканини Українських Карпат. К.: Наукова думка, 1988. 224 с.
14. Никорак О. І. Українська народна тканина XIX — XX ст. Типологія, локалізація, художні особливості. Львів: НАН України; Інститут народознавства, 2004. 584 с
15. Пелипейко І. А. Ткацькі ремісничі школи Косівщини на рубежі двох століть (XIX — XX). Косів: Писаний Камінь, 2002. 77 с.
16. Пелипейко І. Косівська «промислівка»: штрихи до історії. *Вісник ЛАМ*. Львів: ЛАМ, 2002. Випуск 13. С. 287 —294.
17. Пелипейко І. Килимарський промисел на Косівщині у 20 —30-х рр. XX ст. *Праці наукового товариства ім. Т. Шевченка. Краєзнавство*. Косів: Еврика, 2005. С. 285-296.
18. Сидорович С. Й. До історії розвитку народного ткацтва в Косівському районі Станіславської області. Верховина: Гуцульщина, 1997. 352 с.
19. Сидорович С. До історії розвитку народного ткацтва в Косівському районі Ста-

ніславської області. *Матеріали з етнографії та художнього промислу*. К.: Видавництво академії Української РСР, 1957. С. 30 —55.

20. Сидорович С. Й. Художня тканина західних областей УРСР. К.: Наукова думка, 1979. 153 с.

21. Синишин Л. О. Розвиток художньо-промислової освіти Галичини (кінець XIX – перша половина XX століття): дис. ... канд. філософ. наук / Інститут мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2019. 265 с.

22. Харковина Є. Г. Мистецтво килимарства Полтавщини XX — початку XXI століття в художній культурі України: дис. ... канд. мистецтвознавства / КНУ ім. Т. Шевченка. Івано-Франківськ, 2021. 487 с.

23. Хроніка. *Мистецтво L'ART. Львів: Измарагд, 1932. Ч.1. С. 26 —28.*

24. Цуркан К. С. Народний та професійний текстиль на Львівщині у другій половині XIX — на початку XXI ст.: освітньо-культурний аспект: дис. ...канд філософських наук / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Львів, 2021. 266 с.

25. Чегусова З., Печенюк Т. Художній текстиль як складова національно-культурного простору (про Першу та Другу всеукраїнські трієнале художнього текстилю). *Студії мистецтвознавчі*. 2009. Вип.1. С. 79 —99.

26. Черкесова І. Килим і сучасне середовище людини. *Актуальні проблеми мистець-*

кої практики і мистецтвознавчої науки. 2010. Вип. 3. С. 376 —383.

27. Шмагало Р. Т. Словник митців-педагогів України та з України у світі (1850—1950-і рр.). Львів: Українські технології, 2002. 144 с.

28. Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини XIX — середини XX століття. Структурування, методологія, художні позиції. Львів: Українські технології, 2005. 164 с.

29. Шухевич В. О. Гуцульщина. Перша і друга частини. Репринтне видання. Верховина: Гуцульщина, 1997. 352 с.

30. Ямборко О. Я. Гобелен у контексті українського образотворчого мистецтва 1960—1990 рр.: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства Львівської національної академії мистецтв. Львів, 2008. 15 с.

31. Ямборко О. Килим у житловому інтер'єрі як елемент культури побуту. *Наро-дознавчі зошити*. 2018. Вип. 5. С. 1149 —1160.

В. В. Дутка, І. С. Вах, О. З. Гордійчук

ХУДОЖНІЙ КИЛИМ КОСІВЩИНИ

Видання друге доповнене
Комп'ютерна верстка, графічний дизайн Вах І. С.
Коректор Турянська Ж. М.

Підписано до друку 11.11.2024. Формат 60х90/8.
Папір крейдований. Друк цифровий.
Гарнітура «Times New Roman». Умовн. друк. арк. 10.
Зам. № 24/11-2

Видавець ENTERPRINT
(ФОП Ланковська Г. Г.)

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Реєстру видавців,
виготівників, розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7740 від 28.02.2023

Друк ФОП Ланковська Г. Г.
Свідоцтво № 20670000000177341 від 13.11.2019
www.enterprint.com.ua

Д 79 **Художній килим Косівщини: навч. посібник** / В. В. Дутка, І. С. Вах, О. З. Гордійчук.
– К.: ENTERPRINT, 2024. – 80 с.

Посібник «Художній килим Гуцульщини», що розроблений для студентів І освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», розкриває історію формування художньої стилістики килимів Гуцульщини. Наводяться приклади творчої інтерпретації традицій килимарства в сучасних дизайнерських практиках.

Науково-дослідний матеріал та методичні рекомендації, подані в посібнику, дають можливість оволодіти знаннями з історії мистецтва за фахом, технології ткацтва, а також розширити творчий діапазон у проектуванні килимових виробів для оформлення сучасного житлового інтер'єру.

УДК 745.52 (477.86) (07)
Д 79